

JÄRWA TEATAJA

Järvamaa häälekandja.

Nr. 10.

Paides, kesknädalal 24. jaanuaril 1940. a.

15. aastakäik.

Soome sõjateade:

Venelaste rünnakud tõrjuti tagasi.

Soome õhujõud sooritasid luurelende.

Sõjasaagiks langenud transportivoor.

ETA. Helsingi, 23. jaan.
(Reuter. Havas.) Soome sõjaväeline teadaanne 23. jaanuaril:

Maal: Karjala maakitsusel teatud punktides kahurväe tuli. Summa ja Muolaanjärvi vahel tõrjusid Soome väed tagasi N. Liidu luuresalga. Eilse päeva jooksul hävitasid Soome väed neli tanki. Laadoga järvest kirde pool tõrjusid soomlased edukalt tagasi kõik vaenlase rünnakud, tekitades talle raskeid kaotusi. Soomlased vallutasid N. Liidu vägedelt mõned toetuspunktid. N. Liidu vägedel olnud kaotuste näitena võib märkida, et Kollaanjõe võitlustes N. Liidu väed kaotasid viimastel päevadel üle 1000 mehe. Aittojoel ja Ilomantsi suunas väga tugev kahurväe tegevus. Aittojoel ründasid vaenlased mitmes punktis, kuid rünnakud tõrjuti tagasi. Teistes sektorites ei ole midagi uut.

Mere: Karjala maakitsuse randa- del, nii Laadoga järve pool kui ka Soome lahe kaldal, oli patrulltegevust jääl. Rannakahurvägi pommitas edukalt maal asuvaid eesmärke.

Õhus: Eilse päeva jooksul pommitasid N. Liidu lennukid Lapimaal Ivalot ja Laadoga järvest põhja pool Sortavala. Samuti rünnati mõnda teist kohta. Siiani saanud teadete järele on kaks isikut saanud raskesti haavata. Sõjaooperatsioonide tsoonis, Karjala maakitsusel vaenlase võitluskite tegevus. Laadoga järvest põhja pool vaenlase pommilennukite tegevus. Soome õhujõud sooritasid luurelende ja tegid ülesvõtteid, mis aitasid suunata Soome kahurväetuld. Seni saanud teadete järele on kuus N. Liidu lennukit alla tulistatud. Kolme N. Liidu lennuki saatuse kohta pole veel kinnitatud andmeid.

ETA. Helsingi, 23. jaan.
(Reuter.) Soomlased avaldasid mõõ-
dunud õõl ülevaate intensiivseist õhu-
rünnakuist mõõdunud nädala kestel. Üle-
vaates väidetakse, et tagala piirkonda-
des on alla pillutud üldse 6667 pommi,

Leningradi sõjaväe ring- konna staabi teadaanne.

ETA. Moskva, 24. jaan. (TASS.)
Leningradi sõjaväeringkonna staap
teatab: Uhta ja Repola suunast on
teostatud 23. jaanuaril luureakt-
sione. Petrozavodski suunast on
olnud mõningaid jalaväeaktsioone.
Karjala maakitsusel on olnud kahur-
väetegevust ja luureaktsioone. N.
Liidu lennukid on teostanud pommi-
ja luurelende.

milledest mõned on olnud tunduvalt ras-
kemad kui varem kasutatud pommid.

(Havas.) Teatatakse, et esmaspäeval
on pommitatud Vaasa linna. Seni ei ole
teada mingeid üksikasju.

Viimased teated Reuteri korrespon-
dentidelt jutustavad, et pärast võrdlemisi
vaikset perioodi, mille põhjustas tugev
külm, on Mannerheimi liini piirkonnas
jätkatud võitlust.

Venelaste rünnak valjuhääldajatega.

ETA. Helsingi, 22. jaan.
(DNB. Reuter.) Soome sõjateadaanne
22. jaanuaril:

Maal: Karjala maakitsusel oli 21.
jaanuaril peamiselt kahurväe segavtuld.
Meie patareid sundisid mõned vaenlase
patareid oma tulega vaikima. Hilisel pä-
rastlõunal vaenlane hakkas koonduma
uuele rünnakule Taipale juures. Rünnak
aeti nurja juba alguses. Päeva jooksul
meie väed hävitasid kaks tanki. Pärast
võitlusi loeti meie kõige eelmiste positsi-
oonide ees umbes 120 vaenlase laipa.
Vaenlane püüdis oma rünnakut Taipale
juures toetada valjuhääldajate abil, mis
nad olid üles seadnud oma positsioonide-
le. Müuseas kutsuti soomlasi alistuma.
Laadogast kirde pool Soome väed löid
tagasi vaenlase kestvad rünnakud. Kol-

laanjõe juures ründas vaenlane samuti,
kuid löödi tagasi. Vaenlane kaotas lan-
genuina umbes 450 meest. Rohkem põh-
ja pool ründas vaenlane Aittojõe juures
Ilomantsi suunas mitmes punktis. Ka need
rünnakud löödi tagasi. Kajaani ja Lapi-
maa sektoreist ei ole teatada midagi uut.

Mere: Merefrondil ei sündinud mi-
dagi nimetamisväärselt.

Õhus: 21. jaanuaril olid vaenlase
õhujõud elavamalt tegevuses ainult ope-
ratsioonide piirkonnas. Tagalas pommita-
ti Oulut, kus puhkesid mõned tulikahjud.
Õõ saabumisel korraldi rünnakut.

Soome fond Ameerikas miljon dollarit.

ETA. New York, 23. jaan.
(Reuter.) Soome abistamiskomitee
esimees Hoover teatas, et Soome fond
tõuseb nüüd miljoni dollarini (4,2 milj.
krooni). See summa lisandub 600.000
dollarile, mida juba kasutatakse abiand-
miseks, ja 400.000 dollarile, mis on praeg-
u teel Soome.

Kanadast 100 000 dollarit Soome.

ETA. Ottawa, 23. jaan.
(Reuter.) Kanada valitsus otsustas
hääletamisel lubada 100.000 dollarit
(420.000 krooni) krediiti Soomele toidu-
ainete ostmiseks Kanadast.

Paldiskit pole pommitatud.

Välismaa allikast uuesti levitatud
teadete puhul, nagu oleks Soome
lennukid pommitanud Paldiskit ja
üht lennukit Tallinnast lõuna pool,
kinnitatakse Tallinnas ametlikult,
et need teated ei vasta tõele ja et
siin on tegemist järjekordse välja-
mõeldisega.

Kanada teostab eksportkontrolli.

ETA. New York, 24. jaan. (DNB.)
„Associated Press“ teatel Kanada valit-
sus on otsustanud teostada eksportkont-
rolli kaupade üle, mis lähevad Saksa-
maa naabruses olevatesse erapooletu-
tesse riikidesse. See abinõu on suuna-
tud esiteks N. Liidu vastu, kes hiljuti
oli Winnipegist ostmud nisulaadungi
ühne miljoni tonni suuruses.

ETA. Ottawa, 24. jaan. (Reuter.)
Kanada on keelanud nisu väljaveo Nõuk.
Liitu.

Ameerika sõjaväe pommilennuk purunes.

ETA. Riverside, (Kalifornias),
24. jaanuaril. (Havas.) Kahemootoriline
Ameerika sõjaväe pommilennuk purunes
maapinnal. Lennuk süttis põlema Boxs-
pringis, kolm kilomeetrit Riverside'ist
kirde pool. Kuus meest, kes asusid len-
nukis, sai surma. Lennuk oli tagasi
pöördumas manöövritelt, mis toimusid
Montenys. Onnetuskohale saadeti kohe
ambulantsid. Onnetus juhtus suure äi-
kese ajal, mis takistas Lõuna-Kalifornia
transportlennukite edasilendu ja sundis
38 sõjaväelennukit, mis lendasid Hamil-
toni ja Marshfieldi aerodroomide vahel,
maanduma Bakesfieldis. Onnetusohvriks
langenud lennuk ei olnud nende lennu-
kite rühmas.

ETA. Riverside (Kalifornias), 24.
jaanuaril. (Havas.) Onnetuses, kus kahemo-
toriline pommilennuk kukkus leekides alla
Boxspringis, on saanud neli meest surma, ni-
melt kaks leitnanti, üks seersant ja üks sõ-
dur. Kaks teist lennukis viibijast, üks seer-
sant ja üks sõdur, hüppasid alla langevarju-
ga ja pääsesid vigastusteta.

Briti hävitaja „Exmouth“ hukkunud.

ETA. London, 24. jaanuaril. (Reuter.)
Briti admiraliteet teatab, et Briti hävitaja
„Exmouth“ on hukkunud miini või tor-
peedo tagajärjel. Kardetakse, et ei ole
ühtki ellujäänut.

„Exmouth“ oli 1475 tonni suur ja ehi-
tati Portsmouthis. Ta läks maksma üle
330.000 naelsterlingi. „Exmouth“ astus tee-
nistusse 1935. aastal. „Exmouth“ oli rel-
vastatud viie suurema ja kuue väiksema
kahuriga ja kaheksa torpeedotoruga. „Ex-
mouth“ on viies Briti hävitaja, mis on
kaotatud sõja algusest saadik.

USA-Jaapani kaubaleping lõpeb reedel.

ETA. Washington, 24. jaanuaril.
(DNB.) Jaapani suursaadik on pöördunud riigidepartemangult, kas USA-Jaapani kaubale-
pingu lõppemine tuleval reedel toob kaasa
muutuse tollitariifides või laevamaksudes. Te-
male vastati, et lepingu lõppemine ei too min-
giti moudatust, kuid edasised kaubandussuhted
suhted mõlema maa vahel olenevad „sündmus-
test“, mida USA valitsus on korduvalt toonita-
nud. Telsele küsimusele, kas on olemas min-
giti võimalust nootide vahetusega mõlema va-
lituse vahel defineerida kaubandussuhte sel-
su, seletati riigidepartemangu poolt, et selle
küsimuse kohta ei saa praegu anda mingit
otsust. Tõenäoliselt moodustab see küsimus
osa läbirääkimistest, mis Tokios on käimas
Jaapani välisministriumil ja USA suursaadiku
vahel.

Uruguay ahi Soomele

(Reuter.) Uruguay valitsus otsustas
paluda parlamendilt 100.000 peesot Soome
abistamiseks (Uruguay kuldpeesot
vastab umbes ühele dollarile, s. o. 4 kr
20 s.)

PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE HINNAD

Toornahkade hinnad püsivad kindlad

Toornahkade turu seisundis püsib kindel tendents. Hinnas paranesid ainult hobuse-nahad. 19. jaan. s. a. Börsikomitee juures noteeriti toornahkade hindadeks 22. jaan. — 28. jaan. franko vastuvõtupunkt:

Veisenaahad, värsked 1. sort 90 s., 2. sort 80 s. ja 3. sort praaknahad 65 s. kg., soolatud nahad 1. sort 110 s., 2. sort 96 s. ja 3. sort praaknahad 82 s. kg.

Vasikanaahad, kuivad 1. sort, kerged, värskest kuni 3,5 kg. rasked kr. 4.80 tk., 2. sort värskest raskemad kui 3,5 kg. ühe kg. hind kr. 1.55 ja 3. sort praaknahad kr. 3 tk. Lambanaahad, 1. sort OJ kr. 4.10 tk., 2. sort J kr. 3.50 tk., 3. sort L kr. 2.75 tk., 4. sort K kr. 2.25 tk. ja 5. sort praaknahad kr. 0.80 tk.

Hobusenaahad, 1. sort soolatud 17 kg. ja üle ning värskest 20 kg. rasked ja üle kr. 13.— tk., 2. sort soolatud alla 17 kg. ning värskest alla 20 kg. rasked kr. 9.— tk. ja 3. sort praaknahad kr. 5.— tükk.

Tendents kõigil nahaliikidel kindel.

Karusloomanaahkade turu seisund on püsiv. Hinnas paranesid veidi tuhkr- ja oravanaahad, kuna nirginahkade hind nõrgenes. 19. jaan. s. a. Börsikomitee juures noteeriti karusloomanaahkade hinnad 22. jaan. — 28. jaan. franko vastuvõtupunkt:

Jahi, täisväärtsulikul karusloomanaahad — metsjänes kr. 0.50 tk., punarebane kr. 16.— tk., tuhkur (tõhk) kr. 7.— tk., ning kr. 2.75 tk., orav kr. 0.70 tk., naarits kr. 18.— tk. ja mäger kr. 4.— tk. Tendents püsiv.

Võihind tänavu nõrgem kui 1939. a. samal ajal.

Võihindade tase välisurgudel püsib eelmise nädala tasemel. Väljaveetud võikoguste osatähtsuse muutuse tõttu üksikute turgude järgi noteeriti meie ekspordivõihinnaks 208 s. kg. s. o. 1 s. kg. kohta madalamalt kui eelmisel nädalal. Noteeritud hind kehtib 14.—20. jaan. s. a. sissetulnud või kohta. Tendents kindel.

Võrreldes ekspordivõihindade kujunemist käesoleval aastal, nähtub, et oleme välisurgudele saavutanud kõrgemat hinda kui möödunud aasta algul. Möödunud aasta samal ajal noteeriti meie ekspordivõihinnaks 178 s. kg., seega on praegune hinnatoteering 30 s. kg. kohta ehk 17 prots. kõrgem kui eelmisel aastal samal ajal. Võrdluseks olgu tähendatud, et Taani ametlik Kopenhaageni võihinna-noteering oli möödunud nädalal 286 Tkr. Möödunud aasta sama aja 250 Tkr. vastu.

Peekoniinnad püsivad.

Peekon- ja elusigaade turul on tegevus külmade ilmade tõttu tagasihoidlik.

Hinnad püsivad endisel tasemel. 22. jaan. kuni 28. jaan. s. a. maksavad Lihaekspordi ühistapamajad seakasvatajale peekonisigaade eest järgmisi hindu senti kg.:

Tapakaal	1. sort	2. sort	3. sort	4. sort	Sise-
60—72 kg.	104	99	98	98	turu-
55—59 "	99	95	89	89	hinnad
50—54 "	99	95	89	89	
45—49 "	95	91	88	88	

Elusigaade hindadeks noteeriti kuni 120 kg. rasked 72 s. eluskaalu-kg., 121—160 kg. rasked 80 s. eluskaalu-kg. ja üle 161 kg. rasked 72 s. eluskaalu-kg.

Sead eluskaaluga 90—110 kg., sõltuvalt transpordivõimalusest, võivad minna ekspordiks kas elusigaadena või tapetult.

Kanamunadele noteeriti endine hind.

Välisurgudel jätkus kanamunahindade nõrgenemine. Riiklikult kindlustatud hinna tõttu noteeriti meie ekspordimunade hinnaks endine hind, s. o. 130 s. kg. Samuti jäi endiseks siseturumunade hind, s. o. 125 s. kg. Väikeste kanamunade hinnaks noteeriti 95 s. kg. franko kogumispunkt. Tendents langev.

Loomade ja liha hinnad

Põllutöökoja alalistel elusloomade- ja lihaturul

Põllutöökoja Tallinna alalistel tapaloomade- ja loomalihaturul oli veiste pakkumine, nõudmine eelmiste päevadega võrreldes tühjalt elavam, hinnad mõne senti kõrge-mad. Nii maksid:

Suured rammusamad pullid 68—70 s. ja väikesed pullid 68—88 s. tapakaalu kilo; eluskaalu järele suuremad pullid 34—36 s. ja väikesed pullid 32—34 s. kilo.

Mullikad, keskmises rammususes püsivad vastavate pullidega ühes hinnas.

Lehmad, nuumatud pekkrammusad 72—78 s., rammusad 65—72 s., keskmised 58—63 s. ja lahjad 55 s. piirde tapakaalu kilo; eluskaalu järele nuumatud kuni 40 s., rammusad 36 s. ja keskmised 29 sendini kilo.

Väikeste pakkumine keskmine, nõudmine samuti keskmine. Tapetud vasikad ühes na-haga lahjadest nuumatuteni maksid 40—70 s. kilo; eluskaalu järele 28—53 s. kilo.

Lammaste pakkumine väga väike, nõud-mine hea. Tapetud lambad 75—80 s. kilo.

Sigade pakkumine alla keskmist, nõud-mine keskmine. Tapetud sead ühes pea-jal-gadega maksid 97—105 s. kilo.

Põllumajandussaaduste noteeringuid.

Pilm, talupidajate poolt Tallinnas lahtiselt nõudest müüdav. Esimese valiku rõõskpiim piimakauplustele 14 s., piimatööstustele 13 s. liiter; teise valiku rõõskpiim piimakauplustele 12 s., piimatööstustele 11 s. liiter.

Toorkaseiin: 1. sort 24 s. kg., 2. sort 22 s. kg. franko piimatallitus. Noteeritud hind on kehtiv toorkaseiini kohta, milles on kuivainet 36 prots. Tendents kindel.

Kalakauvad, ekspordikõlblikud, franko ran-nik. Koha: kaaluga 1—3 kg — 95 s. kg;

pikkus 38 sm. kuni 1 kg raskuseni — 70 s. kg. Merehaug — 55 s. kg, järvehaug — 55 s. kg. Ahven: kaaluga 60—150 grammi — 18 s. kg, kaaluga alates 150 grammist — 30 s. kg. Tursk: sula, kaal alates 1 kg — 11 s. kg; roogitud, ilma peata, kaal alates 600 gram-mist — 22 s. kg. Tendents kalaturul kindel.

Hinnad Tallinna turul

Reisnädalal, 24. jaanuaril.

Sõilma alanees elavnes ka turul kauple-mine, ka maarahvaft on küttepuu toormatega ühena rohkesti. Rahu endiselt. Turule on il-munud efimene värske salat 40—50 senti 100 grammi.

Vihahinnad väikemüügil: Sealiha 110—145 f., fea pead-jalatad 80—90 f., ploomitrasv 140—150 f., feapraad 120—135 f., feafarboonad 140—150 f., tulatatud featrasv 160—180 f., soolatud fealiha 110—125 f., fuitu- ja feebufint 190—250 f., veiseliha 50—100 f., maffaliha 45—100 f., lambaliha 90—100 senti kilo.

Jänesed 150—250 senti tükk.

Tapetud linnud: Goned 190—200 f., tal-kuni 200—230 senti kilo, parbid 250—400 f. tk., kanad 80—225 senti tükk.

Kanamunad 13—18 senti paar. Geeti Mu-naekspordi 1. valiku kanamunad 150 f., 2. va-liku munad 148 senti kilo.

Piimaajandus: Talumõdi (põltsõdi) 190—210 f., meiereimõdi 215—221 f., kohupiim 85—40 f., hapukoort 110—120 f., juustud forbi jär-gi 110—180 senti kilo.

Mõdi 190—250 senti kilo.

Teraviljaajandus: Saiajahu 25—42 f., septi-kajahu 30—35 f., odrakajahu 30—32 f., ruttikajahu 20—22 f., kaerakajahu 25—28 f., manna 43—45 f., odratangud 28—32 f., frunubid 30—38 f., linna-fid 30—32 senti kilo.

Kanavili: Serned 30—45 f., vad 35—40 f., lätid 35—38 senti kilo.

Juur- ja aedvilid: Kartulid 90—100 senti mõõd 20 ltr. 7—8 senti kilo, peapapaas 28—30 f., hapud papad 25—30 f., kaalifab 15—20 f., peedid 18—20 f., feedetud peedid 25 f., porgan-bid 18—25 f., kõrvits 15—20 f., sibulad 30—35 senti kilo, hapud turgid 2—8 senti tükk, roheli-fid sibulafasvud 9—10 senti tükk, salat 4—5 fr. kilo.

Wärsked kalad: Rätmed 40—45 f., Hlud 50—55 f., tursad 25—30 f., latifad 40—70 f., lutfad 45—50 f., minnad 40—50 f., ahvenad 30—60 f., haugid 80—100 f., fogad 110—150 f., fiad 100—180 f., angerjad 250—290 senti kilo.

Soolatud kalad: Silad 110—130 f., rätmed 25—35 f., fiidid 80—100 f., heeringad 70—160 senti kilo.

Suifetatud kalad: Rätmed 10—12 senti kümme, fiidud 40—45 senti paar, ahvenad 110—120 f., latifad 125—150 f., minnad 120—130 f., tursad 50—60 f., fiad 2—3 krooni, angerjad 3,50—4,50 fr., lõhed 8—12 krooni kilo.

Seened: Mõnemeugafid soolatud seened 150—300 senti kilo.

Punavili ja mariad: Suvad 25—65 f., lõh-mitad 45—50 senti kilo.

Rüitepuud: Räfed 10—11 fr., lepad 8—9 fr., fegapuud 7—8 krooni fuorem.

Võru turg.

22. jaanuaril s. a.

Esmapäeval oli turul elav tegevus. Eri-ti hoogne tegevus oli lihaturul tapetud siga-dega kauplemise osas. Nõutavamad ained näitavad kallinemise tendentsi.

Lihaturul maksid tapetud sead 85—100 s. kg, tapetud lambad 50—60 s. kg ja ta-petud vasikad 35—45 s. kg. Väikemüügil maksis sealiha 1,35—1,40 kr. kg, sulatatud searasv 1,60—1,70 kr. kg, lambaliha 60—70 s. kg, vasikaliha 40—50 s. kg, loomaliha 60—75 s. kg, tapetud kanad 1,40—1,60 kr. tükk.

Kalaturul maksid havid 55—60 s. kg, la-tikad 40—50 s. kg, ahvenad 15—35 s. kg, lutsud 30—35 s. kg, särjed 12—20 s. kg, värsked silgad 30—35 s. kg, sudakad 80—100 s. kg.

Piimasaaduste turul maksis taluvõi 1,80—1,90 kr. kg, meiereivõi 2,10—2,20 kr. kg, rõõskkoor 80—90 s. liiter, kohupiim 25—30 s. kg, juust 1,30—1,50 kr. kg, kanamunad 19—20 s. paar, mesi 1,90—2,00 kr. kg.

Põlusaadusteturul maksis rukki-jahu 2,80 kr. 16 kg, loomajahu 2,00—2,20 kr. 16 kg, kaerad 1,60—1,70 kr. 16 kg, nisupüü 30—50 s. kg, manna 40—43 s. kg, odratangud 25—30 s. liiter, kruubid 23—32 s. liiter, od-rajahu 25—30 s. kg, herned 20—25 s. liiter, oad 15—22 s. liiter, kartulid väikesed sil-nid

Vilja saadi rohkem kui arvati.

Lõplikke andmeid 1939. a. vilja- ja heinasaakide kohta.

Möödunud aasta vilja- ja heinasaagi lõplike kokkuvõtete tegemisel on nüüd selgunud, et saagid kujunevad suuremaks kui eelkõkkuvõ-tetel. Saagi suurenemine on ilmnenuud pengu kõigi viljade juures.

Sõltuvalt suuremast kasvupinnast ja pare-mast keskmisest saagist kujunes rukkisaak suuremaks kui aasta varem. Rukist saadi 1939. a. 227.700 tonni eelmise aasta 187.000 tonni vastu või 21 prots. rohkem.

Ka talinisu saak kujuneb suuremaks kui 1938. a., kuigi talv oli ebasoodus. Tõus on aga tingitud märksa suurematest külvipindadest. Talinisu saadi 41.300 tonni 1938. a. 38.700 ton-ni vastu, mis on enam kui 6 prots. võrra rohkem.

Suvinisu saak seevastu jäi eelmise aasta omast väiksemaks. Kogusaak oli 43.900 tonni — 1938. a. aga 46.800 tonni. Tagasimine, tin-gitud halvast ilmastikust, oli üle 6 prots.

Kõiki tootteraviljaid kokku, s. o. rukist, nisu, tatart ja kaunvilja, saadi 1939. a. 819.100 tonni, mis on 36.000 tonni või 13 prots. võrra rohkem kui 1938. a.

Odrasaak jäi väiksemaks kui 1938. a., ol-es 90.000 tonni, seega 6700 tonni või ligi 7 prots. võrra väiksem kui aasta tagasi. Ka kaerasaak oli väiksem. 1939. a. saadi kaera

149.400 tonni, 1938. a. aga 176.500 tonni või 15 prots. võrra rohkem. Seevastu segavilja kogu-saak kujunes suuremaks kui eelmisel aastal, sest ristiku äpardumise tõttu suurendati tun-duvalt segavilja külvipinda. Kogusaak tõusis 150.100 tonnile 1938. a. 111.600 tonni vastu. Suurenemine seega 38.500 tonni või 34 prots.

Kartuli kogusaak kujunes 874.300 tonnile eelmise aasta 997.600 tonni vastu või 12 prots. väiksemaks. Loomasöödajuurikaid saadi 133.700 tonni — eelmisel aastal 240.000 tonni või 44 prots. rohkem.

Linasaak jäi väiksemaks, sest väiksemad olid ka külvipinnad. Linaku kogusaaki arva-takse 6100 tonnile 1938. a. 7600 tonni vastu, mis on vähem 1500 tonni või ligi 20 prots.

Heinasaak osutus väiksemaks kui aasta ta-gasi, olgugi et niitepind oli suurem. Põldheina saadi 381.900 tonni 1938. a. 676.000 tonni vas-tu, s. o. 294.100 tonni või 43 prots. vähem. Söö-teväärtuselt on vähenemine veelgi suurem, sest põud hävitas ristikutaimed, mis on põldheina väärtuslikem osa. Niitheina kogusaak oli 877.100 tonni — 1938. a. 953.800 tonni; vähene-mine seega 76.700 tonni või 8 prots. Põld- ja niitheina saak kokku oli vähem 370.800 tonni võrra. Ühtlasi jäi vähemaks ka suvililja põhu-saak, mida kasutatakse samuti loomatoiduna.

KASULIKKE TEATEID PÕLLUMEHELE

Laatu peetakse 2. veebruaril s. a.: Kilingi-Nõmme, Rapla, Värskas ja Jõgeval.

Metsatöölisi vajab Püksi metskond 1939/40. a. raieetöödeks piiramatul arvul pikemaks ajaks. Prii korteri, kütte ja valgustuse juures keskmise headusega metsa ülestöötamise hinnad on möödunud aasta hindadest kõrgemad.

Kabala metskond vajab piiramatul arvul töö-lil metsa ülestöötamise töödele. Hinnad sood-sad. Oõbimiseks ruumid koos kütte ja valgustusega tasuta. Toiduainete kohalevedu igal nädal-l 1—2 korda tasuta. Sõita rongiga Ollepa jaama, kust on metskonda 12 km.

Tumala tarvitajateühing, Saaremaal ostab piiramatul arvul ühing Eesti Lihaekspordi ostu-punktina vasika-, lamba-, looma- ja hobuse-nahku.

Metsatöölisi piiramatul arvul vajab a.-s. „Eesti Metsatööstus“ Loobu metskonda. Korte-rivõimalused kohapeal olemas.

Loomataudide vastu võitlemise seaduse põh-jal on Petseri jsk. politseikomissari poolt Pet-seri linn, Vilo, Petseri, Meremäe, Linnuse, Sen-no ja Saate vallad oma administratiivpiires ning Rootva, Järvesuu, Kalda ja Orava valdade osad 25 km. kauguseni, arvates Vilo vallast Nurme külast, kuulutatud marutaukikahlasteks piirkonnaks kuni 13. aprillini.

Kuni 10. aprillini on marutaukikahlasteks piirkonnaks kuulutatud Valga linn ja Kaag-järve, Karula, Taheva ja Tõlliste vallad oma administratiivpiires ning Kuigatsi, Sangaste ja Hummuli valla osad kuni 25 km kauguseni, ar-vates Kaagjärve valla Kanasiiba talust.

Kõik koerad ja kassid tuleb nimetatud piirkondades kinni hoida ja ümberhulkuvad koerad ja kassid politsei ja eraisikute poolt hukata.

Ostetakse raudteejaamades, parvetusjõgede ja maantee ääres igasugusel arvul kohemakse-tava raha eest lepa-, saare-, kasepakke ning 5-tollisi, ja jämedamaid kuuse-, männipalke. Li-gemaid teateid saab: Tartu, Koidu tän. nr. 4—2. Telefon 3910

Viljandi Linnavalitsuse Ehitus-Majandus-osakond ostab küttepuid. Järelepärimistega pa-lume pöörduda raekotta, tuba nr. 9.

Metsatöölisi suuremal arvul vajab A.-s. „Eesti Metsatööstus“ Kariste metskonda. Raiu-misele tulevad sügisel seisma jäetud paremad tarbepuu langid. Lähem. teiteid saab Kariste revidentmetsaülemalt, telefon Une-Kariste 2-1.

sed 3,00—3,25 kr. vakk, valged kartulid 2,50—2,75 kr. vakk.

Aedviljaturl maksid hapudkapsad 15—25 s. liiter, söögipeedid 15—16 s. kg, looma-peedid 6—8 s. kg, kaalikad 10—12 s. kg, kõrvitsad 15—18 s. kg, porgandid 18—20 s. kg, sibulad 30—35 s. liiter, õunad 45—60 s. liiter, kuremarjad 15—20 s. liiter.

Heina- ja puuturul maksid ristikkheinad 2,00—2,10 kr. 16 kg, aasaheinad 90—100 s. 16 kg, sooheinad 60—90 s. 16 kg, põllupõhk ja õled 50—60 s. 16 kg, männipuud 5—6 kr. koorem, segapuud 4,50—5 kr. koorem.

Näärilaat Verioral.

Esmapäeval peeti Veriora maas nääri-laata. Tuliule ja talule ilma tõttu tuumnes laati väikestevõitlust. Ka laadapööbniffe oli tul-nud vähepoole. Rariloomi ja siu ei olnud üldse laadale toonud.

Saada peategemus oli hobusteturul, kuid ka neid oli laadale toonud vähe. Parematest hobustest müüdi 350—400 krooni, kuna kaubit-jemine toimus peamiselt 60—200 krooniste ho-bustega. Rõõmalimistules repitseriti hobusa-te osu-müügil tehinguid üle 20. Ka puuannu-maid oli laadale rohkesti toonud, samuti rege-rid, millest leibfid elamat ostmist. Tõõbriid maffid 3,50—4 krooni, tolmjalad 4,50—5 kro-oni, rautamata reed 20—22 krooni tükk. Vi-nadeft maffeti 14—15 krooni liitijalt 91 forbi alufel.

Rukist, nisu, herned ja kõõmneld ostetakse Tartus, Uueturu tän. 19 kaubamaja L. Selma-novitsh ja Poeg.

Virumaa Ühispanga nõudel müüakse 6. veebruaril 1940. a. kell 12 e. l. panga ruumes, Rakveres, Tallinna tän. 18-a. avalikul suusõna-lisel enampakkumisel Aleksander Nõmme poolt pangale tema kohustuste kindlustuseks pandi-tud, Virumaa, Tudulinna vallas, Tudulinna mõisa järgi kinnistu nr. 7210 all asuv „Nõm-me nr. 92“ nimeline talukoht, ühes kõigi hoo-nete ja muude päraldistega peale kinnistatud 1 obl. Kr. 1.000.— ja II obl. Kr. 1.000.—, hin-natud kokku Kr. 1.400.—, missugusest summast algab enampakkumine.

Enampakkumisest osavõtjail tuleb enne oks-jonit panga kassa tagatiseks 10 prots. sellest summast s. o. Kr. 140.— sisse maksta ja 88%-mise puhul hiljemalt oksjonile järgneva päeva kella 12-neks kogu summa ühes ostuga seotud tempelmaksuga 1 prots. suuruses ostuhinna-ära tasuda. Ostuhinna ja tempelmaksu täht-ajaks mittetasumisel jääb sissemakstud tagatis panga omanduseks ja müük loetakse mitte kordaläinuks.

Lähemaid teateid ja pakkumise tingimusi saab samast igal äripäeval kella 9—14.

Niguliste kogudus likvideerub.

Ev.-luteri kiriku valmulk ülemkohus kuul-tas elle otsuse Tallinna endise Niguliste kogu-duse mõnede silajäänud juhatusliikmete kae-buse asjus. Valmulk ülemkohus jättis kaebuse tagajärjeta ja seega läheb endine saksa kogudus likvideerimisele. Likvideerimisele läinud kogu-duse varandused lähevad seaduse järele ev.-luteri usu kirikuvalitsusele.

Vilnamärdil hävitas tuli loomasööda.

Karja ületalve pidamine teeb muret.

Veel esmapäeval käis saadi tuleõrje kohal Nõos Vilnamärdi talus, kus teatavasti lau-päeva õhtul põles karjalaut ja küün. Kuna tuli neelas ligi 25 tuh. kilo söödapõhku ja metsaheina ning rohkelt arvul alusturvast, siis püüsid tulepeesad kuni esmapäevani al-les. Ka põhapäeval oli tuleõrje valvel ja te-gi tööd suitseva materjali laialilpildumise-ga. Et tuli nimetamisväärselt lauda sisemust ei kahjustanud, siis saadi kari juba põha-päeva õhtupoolikul leuta paisjutada. Muret tekitab aga ligi vaurasajapalaise karja ületalve pidamine, sest enamik toidutagava-rast on hävinud.

Kiire korras tahetakse hoonele uuesti katus peale teha. Enne tuleb aga selgitada, kas betoonlaji kannab pärast tuleõnnetust kivikatus ja kuivõrd tugevasti on tuli rik-kunud üldse hoonet.

Keila põllunduskool asub Keila mõisa.

Harju maavalitsus on sõlminud Keila mõisa pidaja A. Kalmiga lepingu, mille järgi endise Keila mõisa härrastemaja läheb kasutamisele Keila põllunduskoolile, kes uude asukohta üle kolib juba 1. märtsil.

Teatavasti töötab Keila põllunduskool praegu Keila linnas mitmes majas laialipaisatuna, milline asjaolu takistas tunduvalt kooli nor-maalset tegevust.

Uues asukohas on aga koolil kasutada kõik vajalikud klassiruumid ning peale selle on koolil Keila mõisas olemas ka umbes 70 ha maad, mis esialgu on küll rendile antud, kuid mida kool võiks tulevikus edukalt kasutada õppetegevuseks.

„Võideldgem kõik — igaüks omal kohal“

kirjutab Saksa vägede ülemjuhataja „Völkischer Beobachteris“ Friedrich Suure 228. sünnipäeva puhul.

ETA. Berliin, 24. jaan. (DNB.) Saksa vägede ülemjuhataja kindral von Brauchitsch on avaldanud Friedrich Suure 228. sünnipäeva puhul „Völkischer Beobachteris“ artikli, milles ta kirjutab muuseas, et Friedrich Suure aegne sõdur on meie silmis parim, mida võib luua sõjaväeline kasvatus ja väljaõpe. See sõdur on vastupidav, julge, vapper ja kartmatu. Tema distsipliin talub igasugust proovi. Õigus- tatult meie kõneleme tänapäeval ikka jälle Friedrich Suure aegsest vaimust. Kes on rahvussotsialist, see tunnustab ka Friedrich Suure aegset sõdurit. Nüüd oleme jälle uues võitluses. Meie oleme teadlikud oma jõust kui ka Suure Sõduri eeskujus. Meie tunneme tänapäeval enestes tema vaimu. Võideldgem kõik — igaüks oma kohal, olgu ta kas sõdur või tööline, kirjutab kindral von Brauchitsch.

„Saksamaa on võitmatu“ ütleb dr. Frick.

ETA. Vei mar, 24. jaanuaril. (DNB.) Saksa siseminister dr. Frick esines öösel tšehhi päeva õhtul kõnega, milles ta ütles, et nii nagu seltsime aasta eest meie seltsime sisepoliitilise võitluse ees, nii seltsime meie tänapäeval pealesunnitud välispoliitilise võitluse ees, kus on tegemist kõigi sakslaste olemasoluga. Kunagi ei ole Saksa rahvas seisnud üksmeelsemalt Hitleri ja Saksa vallitsuse taga kui just praegustel saatusrasketel päevadel. London ja Pariis tahavad sõda, nad peavad seda ka saama. Saksa rahvas esindab uut tõelist solidaarsust, mis seab rahva ühiskonna kogu elu ja mõtlemise keskpunktiks. Meie oleme kindlad oma võidus. Meie tunneme sõja tõelist tagapõhja. Lääneriigid ei soovi muud kui Üli-Versaillies'd uut Westfaalia rahu, Saksamaa tükkendamist ja seega Saksa rahva hävitamist. Meie võit on eelduseks õiglasemale rahule kui see, mis meil seni valitses. Versaillies' diktant ei olnud midagi muud, kui maailmasõja jätkamine teiste abinõudega. Meie tahame Saksa rahu, mitte aga rahu inglise armust. Meie tahame Euroopa rahu, kus iga rahvas oma võime ja saavutuse kohaselt võib ja peab looma oma eluruumi. Rahvussotsialistlik valitsus teab, et sõja pahlmaks finantseerimiseks on inflatsioon. Ent Saksa rahvale ei saabu enam mingit inflatsiooni. Saksamaa on vallutamatu, ütles dr. Frick.

Windsori hertsog sõitis Londoni kuninga kutsel.

ETA. Rooma, 23. jaan. (DNB.) „Tevere“ käsitleb oma Londoni sõnumis Windsori hertsogi üllatavat reisi Londoni. Lehe kuulmist mööda Londoni hästiinformeeritud ringkonnas kinnitavat, et ekskuninga on kutsunud Londoni tema vend kuningas George VI, et saada otsest ja kindlat informatsiooni Prantsusmaal viibivate Briti vägede kohta. (Reuter.) Kindralmajor hertsog Windsor, kes on sideohvitseriks Prantsuse armee juures, külastas täna pärast lõunat Londonis sõjaministeeriumi. Tal oli jutujamine impeeriumi kindralstaabiülema kindral Ironside'iga.

Läänerindel 20 kraadi külma.

ETA. Pariis, 23. jaan. (Havas.) Sõjaline seiskord: Vaatamata jätkuvale külmale, mis langes kuni 20 kraadi alla nulli, ei ole Elsass-Loitringi frontil vähenenud luuretegevus ja patrullitöö tegevus. Seevastu ei ole õhus registreeritud mingit tegevust. Loitringi frontil on olnud tavalisi patrullide võitlusi ilma silmapaistvate vahejuhtumiteta. Väikeste Voogeside märgisest massiivist lääne pool asuvas metsarajoonis, kus aasta algusest saadik on olnud peagu iga päev rohkeid jalaväevõitlusi, üks suurem Saksa patrull kirjutas kallaletungil üle Prantsuse eelpositle. Sakslaste ettevõtte löödi kergesti tagasi. Tagasi tõmbudes sakslased jätsid lahinguväljale mõningaid surnuid.

Sõjavägede staabi ülem sõitis Riiga.

Vastukülaskäik Läti armee staabi ülemale.

Eileõhtuse kiirrongiga sõitis sõjavägede staabiülem kol. A. Jaakson Riiga vastukülaskäigule Läti armee staabi- ülemale kindral H. Rozenstein'ile, kes teatavasti möödunud aasta novemb-

Saksa kuulipildur mägedes valvepostil.

Briti pommirünnakuid Saksa postilaevadele.

ETA. Berliin, 23. jaan. (DNB.) Inglise ja Shoti rannikul on uputatud jälle Briti ja välisriikide aurikuid. Ühe päeva jooksul uputatud laevaruumi maht ulatub mitme tuhande tonnini. Briti võimude poolt teatatud pommirünnakud Saksa eel- postilaevadele on jäänud tagajärjetuks. Vähesed allvisatud pommid langesid paatidest kaugele eemale vette. Saksa sõjalaevastiku eelpostiüksuste tegevust ei häiri niisugused plaanitud kallaletungid.

Saksa majandusnädalaleht „Vierjahres- plan“ toob ülevaate Saksa meresõidust möödunud aastal. Põhja- ja Läänemerele on Saksa kaubalaevastiku täieulatuslik tegevus ka pärast sõja algust tagatiseks selle kohta, et suudetakse säilitada kaubaliiklust põhja ja Balti riikidega. Samal ajal aga teostab Saksa laevastik nii enne kui pärast ka rahvusvahelisi transpordite, mida tõendavad arvukad laevasaadetised Rootsi, Norra, Hollandi jne. arvel. Peale selle konstateeritakse, et Saksa laevastik on vaatamata üldisele laeva- sõidukulude tõusule jäänud odavamaks kui erapooletute riikide laevastik.

Kahurimürin Gibraltaris.

ETA. Madrid, 23. jaan. (Reuter.) 22. jaanuaril kella 11 pai- ku oli Ceutas kuulda kahuritulistamist, mis kestis mitu minutit. Kohe pärast seda oli merekiitsuses näha üht hävitajat ja üht lennukit.

Kreeka 5329-tonnist aurikut „Ekato- narchos Dracoulis“ on torpedeeritud Saksa allveelaeva poolt 150 miili kaugu- sel Peniche'st, Portugalis. Plahvatusel on kuus meeskonnaliiget saanud surma. Laeva kapten ja 12 meest on päästetud Itaalia auriku „Ninopadre“ poolt ja toi- metatud Gibraltari. Hispaania laev on päästnud teised 10 meest. Kreeka laev oli teel ründamise ajal lõuna poole.

ETA. London, 23. jaan.

(Reuter.) Täna jooksid üksteise jä- rele miini otsa Norra aurik „Pluto“ (1598 tonni) ja Briti aurik „Baltanglia“ (1523 tonni). Õnnetused juhtusid ingli- se looderannikul, kuid ei nõudnud õn- neks inimohvreid. „Pluto“ 22-liikmeline ja „Baltanglia“ 27-liikmeline meeskond asusid mõlemad päästepaatidesse ja saa- busid rannikule.

Saksa osa Balti merel.

ETA. Kopenhaagen, 23. jaan. (Havas.) „National Tidende“ Berliini korrespondent tsiteerib täna „Danziger Vorposteni“ artiklit. Selles artiklis tä- hendatakse, et 1) N. Liidul peavad ole- ma jäävabad sadamad oma mõjusfääris. 2) Saksamaa ei loobu hegemooniast Balti merel. 3) N. Liidu materjalitaga- varade jõud on „Saksamaa kätte“. 4) Lõpuks ei ole Saksamaa seotud mingi- suguse juriidilise kohustusega Soome suhtes. Soome lükkas tagasi mittekal- laletungipakti pakkumise Saksamaaga ja seepärast Saksamaal ei ole ka mo- raalset kohustust Soome vastu.

Nurmi ja Taisto Mäki asusid Ameerika-reisile.

ETA. Helsingi, 24. jaan. (Havas.) Esmaspäeva õhtul asus Ühendri- kidesse teele Soome sportlane Taisto Mäki koos Nurmiga. Enne lahkumist Mäki andis ajakirjandusele seletuse, milles ta avaldas loot- tust, et ta kevadeks jõuab paremasse vormi ja suudab saavutada häid tagajärgi. Jooksu dis- tantsid ei ole veel kindlaks määratud. Mäki eelistaks joosta 5- või 10-kilomeetrilisel dis- tantsil, kuid on tarviduse korral valmis jooks- ma ka 100 meetrit. Nurmi omalt poolt seletas, et ta Soome heaks on vanul päevil asunud uuesti jooksurajale ning on valmis jooksma nii 1-milli distantsil kui ka maratoni.

Dr. Motta suri. Ta oli viis puhku Helveetsia presidendiks.

ETA. Bern, 23. jaan.

(Havas.) Liidunõunik Giuseppe Mot- ta suri täna varahommikul Bernis 69 aasta vanuses. Matused toimuvad reed- el, 26. jaanuaril kell 10.

Liidunõukogu täna hommikusele koosolekul arutati liidunõunik Motta surma läbi tekki- nud seiskorda ja piduliku matuse korralda- mise küsimust sellele Helveetsia väljapaistvale riigimehele. Enne koosolekut liidunõukogu esimees Marcel Pilet-Golaz käis austust aval- damas kadunu põrmule ja üle andmas liidu- nõukogu kaastundeavaldusi Motta perekon- nale. Avalikel asutustel, välisriikide saatkon- dadel ja konsulaatidel on lipud poolvar- das. Ajalehed ilmuvad leinaraamis ja avaldavad pikki artikleid ja nekrolooge kadunu isiku ja tema töö kohta.

Maavärin Tshilis.

ETA. Santiago de Chile, 23. jaan. (Havas.) Santiago de Chiles regist- reeriti tugev maa-alune tõuge Concep- tioni linnas ja teistes lõunapoolsetes lin- nades. Elanikud, põgenedes majadest, varjavad endid avalikel platsidel. Ohv- rite ega kahjude kohta ei ole teateid. Meenutatakse, et 1939. a. jaanuarikuus oli samades linnades tunda maavärinat.

„Asama Maru“ vahejuhtum lööb laineid.

(DNB.) „Asama Maru“ vahejuhtum on endiselt Tokio peakõneaineks. Jaa- pani suurima poliitilise erakonna Minsei- to liikmed pidasid ühenduses sellega nõupidamise, kus kaaluti palve esitami- se küsimust valitsusele Jaapani parla- mendi viivitamatuks kokkukutsumiseks. Otsuse tegemine selles küsimuses lükati edasi homseni. Jaapani alamkoja Toho- kai erakonna liikmed on otsustanud saa- ta Briti Tokio suursaadiku juure dele- gatsiooni kirjaliku nõudmisega 21 saks- lase väljaandmiseks ja vabanduse esita- miseks inglaste poolt.

(Stefani.) Täna hommikul toimus siin Briti suursaatkonnas ees protesti- meelevaldus „Asama Maru“ vahejuhtu- mi pärast. Politsei oli sunnitud mee- leavaldajatele vahele segama. Valitsus kii- tis täna heaks välisminister Arita poolt koostatud protestiavalduse Inglismaale.

Teatavasti Jaapani suur reisiaurik „Asama Maru“ oli teel Ameerikast Jokohamasse, kui Briti ristleja pidas tema Vaikses ookeanis kin- ni, otsis ta läbi ja võttis tema pardalt maha 21 saksa meremeest, kes toimetati siis ristleja pardale. 30-l sakslasel, enamikus kaupme- hed, lubati jätkata reisi.

Belgia olukord paranenud.

(DNB.) Valitsus tuli esmaspäeval kokku istungiks. Välisminister Spaak esines aruandega rahvusvahelise seisu- korra kohta.

Rahvusvahelise olukorra paranemise tõttu on Belgia sõjaväevõimud nüüd jälle teinud korraduse sõduritele korrapärase puhkuse andmiseks. Samuti on kõrval- datud sõjaväe valvepostid kõigi minis- teeriumide juurest.

Soome suurendas oma saatkonda Tallinnas sekretäri võrra.

Tallinnas asuvat Soome saatkonda, mille diplomaatlikku koosseisu seni kuulusid saadik ja saatkonnandunik, on nüüd suurendatud saatkonnasekretäri võrra. Saatkonnasekretä- rina saabus siia Helsingist Martti Ingman, kes mõni aasta tagasi oli siin saatkonna eta- sheeks ja lahkus siit Soome saatkonda Mosk- vasse.

Enne Tallinna nimetamist on saatkonnasek- retär M. Ingman kuuldavasti viibinud tegevas väes, võttes Petsamo rindel 6 nädalat osa la- hingust eeslinnidel.

Windsori hertsogile uus ülesanne.

ETA. London, 24. jaan. (Stefani.) Siin liigub kuuldis, mille järele Wind- sori hertsogile olevat usaldatud uus üles- anne Briti ülemjuhataste juures Prantsus- maal.

DR. GIUSEPPE MOTTA.

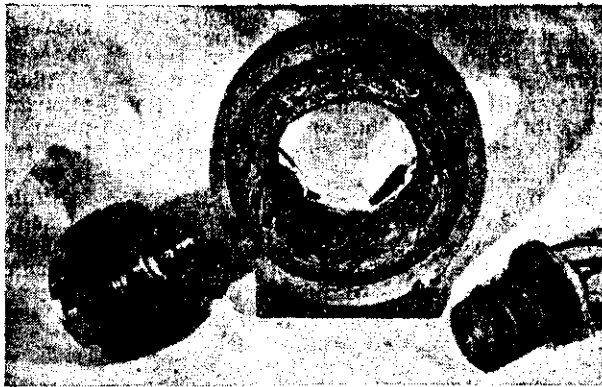
Ta kuulus Helveetsia valitsusse 1911. aastast saadik, esialgu rahandus- ja tollideparteman- gu ülemana ja 1920. aastast saadik poliitilise departemangu eesistujana. Ta on olnud viis korda Helveetsia liidupresidendiks. 1920. aas- talt alates ta oli Helveetsia Rahvasteliidu de- legatsiooni juhiks pärast seda, kui ta 1920. aastal oli olnud Rahvasteliidu esimese täis- kogu auesimeheks. Dr. Motta oli ühtlasi rah- vusvahelise Punase Risti komitee liikmeks ja omal ajal desarmeerimiskonverentsi auesi- meheks.

H. R.

Elektri valgus tuule abil.

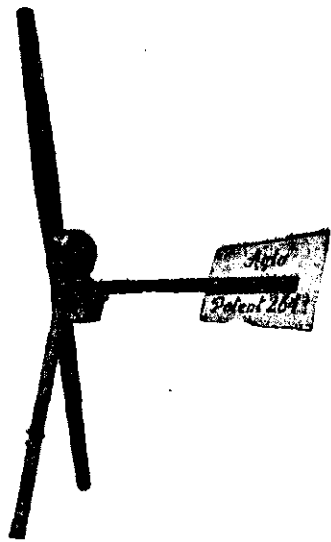
Insener N. Karus.

Elektrotehnikatehas „AGLO“ poolt turustatakse üksikuid tuulegeneraatoreid kui ka valmis elektrijaamu ühes monteermisega kohapeal talus, nii et pere-mehel jääb üle valgustuse saamiseks, vaid vajutada nupule. Jaama hinged on tuulegeneraator, mida monteeritakse kõrge puumasti otsa vähemalt 4 meetrit kõrgemale ümbruses asuvatest hoonetest ja puudest. Generaatori poolt tekitatud 3-faasiline vahelduvvool alaldatakse nn. selenalaidi abil, milline ei kulu ega vanane. Generaatoril ei ole rohkem kuluvaid oli, kui ainult kaks kuullaagrit, kuna mahis seisab paigal ja tiirleb vaid eriterasest valatud magnet. Tuulegeneraatori poolt tekitatud ja selenalaidi poolt alaliseks muudetud vool juhitakse toas asuva lülitustahvli ja ampermeetri kaudu akupatareisse, mille ülesanne on generaatori töötamise ajal hoida pinget samal kõrgusel, ning tuulevaikuse ajal anda lampidele voolu. Akumulaatorid on valitud sarnase suurusega, et nad suudaksid anda voolu täieliku tuulevaikuse puhul umbes 5 päeva. Kuna absoluutne tuulevaikus harva kestab üle ühe ööpäeva ja tuulegeneraator, tänu temas leiduvale alalisele magnetile, annab voolu juba õige nõrga tuulega, on valgus majas alati ka tuulevaiksel ajal. Praegu valmistab tehase valgustusjaamu 4 suuruses. Väiksem nendest makstes 280 krooni, võimaldab õhtu läbi põletada 1—2 lampi, lühiajaliselt ka rohkem. Normaaltalule, kus õhtu läbi põleb 3—4 lampi on sobivam järgmine suurus, mille hind 460 krooni. Mõlemad jaamad töötavad 12-voldilise pingega, milline pinget omab eelise odavamate akupatareide kui ka parema elektrienergia kasutamise näol lampides. Nimelt annavad madalpingelised lambid, nagu seda on iga lugeja tähele pannud auto- ja omnibuste valgustuse jälgimisel, parema valgema valguse kui kõrgepingelised lambid, omades ka palju parema kasukraadi kui viimased. See on seletatav sellega, et madalpinge lampide hõõgniit on mitukümme korda jämedam, ning mehaaniliselt tugevam, mille tõttu on võimalik neil panna kõrgema temperatuuriga hõõguma. Raadioaparaadi toime sünnib nende jaamade juure nn. vibraatoranoodi abil, s. o. riistaga, mis muudab madalpingelist 2-voldilist akuvoolu kõrgepingeliseks anoodvooluks. Kuna vibraatori hind on kõigest 45 krooni, siis tasub ta ennast anoodpatareide hinnaga arvel 2 aastaga. Raadiovastuvõtja kütte kui ka vibraatoraku laadimist toimetab samuti tuulegeneraator, nii et raadiokunlamine muu-

Aglo tuulegeneraator lahtivõetult: magnetvõlli ja kuullaagritega, mahis ja alaidi.

tub päris odavaks. Teisena kirjeldatud normaaltalule sobiv jaam annab aastas valgustuse energiat sisemaal, kus tuuled nõrgemad, umbes 200 kilowatt-tundi ja rannikul umbes 350 kilowatt-tundi. Arvestades võrguelekttri hinnaks 25 senti kilowatt-tund, on toodetud elektri väärtus sisemaal kr. 50.— ja rannikul kr. 87.50. Selle energia hulga tootmine maksab aga, arvestamata seade ostuhinda, mida tuleb tasuda linikuludena ka võrguelekttri sisseaardmisel tallu, umbes 12 krooni aastas, nii et kilowatt-tunni hind on rannikul 3,4 ja sisemaal 6 senti. Kuna selle generaatoriga on võimalik veel laadida oma ja

Aglo tuulegeneraator.

Vabariigi Presidendi tunnustus saatkonnanounik K. Talvenile.

Vabariigi President oma käskkirjaga 22. jaanuarist, mis antud erioigusega, on annetanud saatkonnanounik Konstantin Talven'ile (K. Schmidt'ile) Riigivapi III kl. teenetemärgi.

Konstantin Talven Varssavi saatkonnanounikuna jäi kohale Saksa-Poola sõja kõige raskemal ajajärgul, täites ametikohuseid ja abistades Eesti kodanikke Varssavi piiramise ja purustamise ajal septembris 1939, olles peagu vahetpidamata pommitamise all üle kolme nädala

kestes. 21. sept., kui evakueeriti Varssavist kogu ülejäänud dipl. korpus ja välimaalased, jäi K. Talven kohale, et kaitsa riigistamise eest riigivara ja abistada ülejäänud eestlasi. Pärast dipl. korpuse evakueerimist Varssavi linna hävitamise päevil viibis dipl. korpusest linnas peale K. Talven'i ainult üks Läti saatkonna liige.

Juhiseid valdadele eelarvete koostamiseks.

Valga maavalitsuse ringkiri valdadele. Valga maavalitsus on kõikidele vallavalitsustele saatnud ringkirjalise juhise eeloleva majandus- ja eelarvete koostamiseks. Ringkirjas tehakse kõikidele vallavalitsustele ülesandeks asutada valla ehituskapital, millest oleks tarbeks võimalik võtta summasid suuremate remontide teostamiseks, kui ka uute ehitiste püstitamiseks.

Meremehed kardavad konjunktuurimaksu.

Laevajuhtide, laevamehaanikute ja meremeeste kutseühingute poolt esitati majandusministrile märgukiri, milles avaldatakse soovi, et uue konjunktuurimaksu alla ei arvataks meremeeste sõja-lisahüvitust. Märgukirjas rõhutatakse, et see oleks äärmiselt ebaõiglane meremeeste suhtes. Meremeeste sõja-lisahüvitus ei kujuta mingit soodsast konjunktuurist sõltuvat tulude tõusu, see on vaid väike kompensatsioon härmiselt hädaohhtlikust meresõidust tingitud elukardetava, kurnava ja närvesööva töö eest.

Ajalehed teatavad igapäev laevahukumiste, plahvatuste, lennukite kallaletungide, lahtistes päästepahtides püevade kaupade merel loksumiste jne. kohta. Meil on hulk meremehi kadunud koos laevadega või randa saanud haavatutena. Mõni kuu, paremal juhul aasta praegustes oludes merd sõita tähendab meremeestele täiesti füüsilist ruinerumist, invaliidustumist.

Loodame, et konjunktuurimaksu alla ei arvata milgi tingimuse arvel saadud enamtulu. Taanis kavatsetakse meremehi vabastada sõjaajal isegi tulumaksust, kuna nende „tulu“ on saadud tööst, kus surm seisab alati silma ees.

„Tema teine naine.“

12

wiga, sest kui ta hakkas kõnelema, wallandus ta oma unelmaist ja palus nüüd wabanudust. Nähtavasti ta märkas, et olin kahwatanud.

„See oli andestamatu tegu,“ ütles ta, haarates mul käsiwarrest kinni ja tõmmates mind auto juure. „Arge kartle,“ jatkas ta, kui olime istunud oma kohtadele, „pöörang pole nii hull kui ta näib.“

Alga hoidisin fiiski tugewasti kinni istumest, kui ta ettevaatlikult pööras auto ümber.

„Kas olete ennemalt ka siin käinud?“ küsisin uuesti, kui pinewus hajus.

„Dlen,“ vastas ta, „kuid mitme aasta eest. Tähtsin waid näha, kas koht on wahpeal muutunud.“

„Dli ta seda?“

„Ei,“ ütles ta, „ta pole muutunud.“

Imestasin endamisi, mis oli põhjutanud säärast tagasipöördumise minemist, mis oli nii täielik, et ta hetkeks unustas olemist.

Õitsime peatamata allapoole, lausumata sõnagi. Suur pilw oli katmas päikset ja õhk oli külm ja puhas.

Äkki hakkas ta jutustama Manderley; kuidas seal päike lewadõhtuil loojenes, kuidas siis meri sinetas ja kollased nartfiesid õitfiesid. Ta kirjeldas Manderley ümbrust, orgu, kus roosatafid suured rhododendron- ja azalea-põõsad, kitiast teerajast, mis suubus tihnikusse...

Alga siis paistis juba Monte Carlo heledad tuled ja meid ümbritses jälle linna hära, mis kuidagi liiga terawalt lõikas kõrwusse. Wiimastest künkast alla sõites waikisime mõlemad.

Ja siis jõudsimegi hotellile ette. Kui autotastist kobasin oma kindaid, jättus mulle piiku wäike raamat, mis lausta järgi otustades oli luuletus-togu.

„Kui soowite wõtte see endale lugeda,“ lausus härra de Winter argis-päewaselt üheksikse häällega.

Rõõmustasin, hoides raamatut kinnastega ühes käes. Wajasin midagi, mis kuulus temale.

„Hüpaate nüüd wälja,“ ütles ta, „pean wiima auto garaashi. Täna õhtul me restoranis ei kohtu, sest sõõn mujal. Kuid palju tänu õhtupooliku eest!“

Käisin äkki hotelli trepist üles ja tundsin end lapsena, kelle rõõm oli mõõdas. Ühtlasi teadisin, et ei suuda taluda pöetaja küsimust ja proua van Hopperi ülekuulamist, sellepärast istusin halli lamba taha ja tellisin teed.

Kui feltner nägi, et olin üksi, ei hoolinud ta rutata. Pealegi oli kell juba weidi üle poole kuue ja õige teeaeg mõõdas.

Hülatuna ja rahulolematuna nõjatun tooliseljale ja awasin luuletus-togu, mis sagedasest tarwitamisest oli kaunis kulunud.

Raamatu esimesel leheküljel oli pühendus: „Marile — Rebeckalt. 17. mail.“

3.

Rõõmustan, et inimene ei haigestu kahte forda esimese armastuse palawikku. Eest see on tõepoolest palawik, taud, häda, õelgu luuletajad, mis tahes. Inimene pole kahetunnne ühe aastast kõige tuuawam. Päewad on täis piisikateid, ärritust ja solwumust. Püsted, mis keikcalist waewalt puusutawad, torkawad siis walustati ja iga hoolimatu sõna haawab kibedalt.

hen sinna kella kolme paiku paberi ja pliiaatiga. Lauufin seda wist kaunis uieidalt, nagu kõik andetud immeded kõnelewad oma lemmikharastustest.

„Wiin teid autoga sinna,“ ütles ta ega arwestanud põrmugi minu wastuwäiteid.

Mulle meenus proua van Hopperi eilne noomitus, et ei tohi olla peale-tükkin, ja kartsin, et ta arwab, et õngitfiesin teadlikult seda autosõitu. Proua van Hopper oletas seda kindlasti nõnda seadnud ja ma ei tahtnud, et härra de Winter peaks meid ühefugusteks. Olin tema tõttu nagunii muutunud tähtsamaks isikuks, sest kui tõusime lauaist, ruttas ülemlfeller kobe minu tooli kõrwal nühutama. Ta kummardas ja naeratas hoopis teistil kui warem — wõttis pörandalt minu mahakukkunud taskurätiku ja loitis, et „preili oli nautinud einet“. Mõni keerdulke juures seifew poifs loimites mind aupaklikult. Minu kaasklane pidas seda täiesti loomulikult, sest ta ei teadnud ju, millise kohtlemise õalifeks seni olin saanud. Kuid muudatus majendas mind. Mäletasin waga hästi, kuidas isa oli hälmus-tanud pinnapealtset peenustfemist.

„Mida mõtlete nüüd?“ küsis ta. „Kas midagi kurwastab teid?“

Kõhwi juures jutustasin talle proua van Hopperi õmblejast Blaise'ist. Ta oli olnud waga õnnelik, kui proua oli õstnud kolm kleiti, ja kui saatsin teda töötukini, kujukfiesin teda töötamas oma piisikse äri tagatoas, kus ta tiififushaige poeg lebas sohwal. Nägin teda üsna selgesti, kuis ta pani riiti nõela taha, filmad wäsinud, ja pörand oli täis riiberäbalaid.

„Ja siis?“ küsis härra de Winter naeratades, „kas pilt ei wastanud teelilufele?“

„Ei tea,“ wastasin, „ei jõudnud selgufele.“

Ja siis jutustasin temale, kuidas olin furunud töstuki nupule ja kuidas ta äkki oli ulatanud mulle sada franki. „Sähke,“ oli ta sofstistanud tuttawlikult, „wõtte see wäike taju selle eest, et tõite oma perenaise minu äri.“ Kui olin tulipunafena ja kohmetuna keelbunud, kehtitas ta õlgu. „Kuidas soowite,“ ütles ta, „kuid kinnitan teile, et see on igapäewane asi. Wõi wõ-takfite ehk meelsamini kleidi? Mõtuqe kunagi äri siise ja wäike endale midagi wälja.“ Imelikul wiisil oli mind siis wallanud lamafugune süü-tunne, nagu lapsepõlwes, kui juhtusin lehtifema keelatud raamatut.

Dotafin, et härra de Winter puhkeb naerma. See oli rumal jutt ja ei teadnud, miks olin seda rääkinud.

„Kardan, et tegite suure mea,“ lausus ta hetke pärast.

„Kui ei wõtnud seda sada franki wastu?“ ägestufin.

„Ei, hoidfu taewas — kelleks te mind peate? Ei, arwan, et tegite mea, kui astufite proua van Hopperi teenistufesse ja tulite temaga siia. Teie ei sobi säärasteks töök. Eftifeks olete liiga noor ja liiga hell. Blaise ja tema altfakmaks, see pole weel midagi. Teiste temafuguste poolt tuleb weel taolifit ettepanekuid. Ja teie peate muutuma nende farnafeks, sest muibu hämitawad teid pettumufed. Kes soowitas teil säärast kohta wastu wõtta?“

„Mu isa oli tore ja haruldane inimene.“

„Jutustage temast,“ ütles ta.

Waatfiesin teda üle oma fidrunimahla klaasi. Polnud kerge seletada, milline oli minu isa ja tamafifelt ma temast ei kõnelnud. Ta oli minu salafufeks. Ta oli olemas waid minu jaoks, nagu Manderley oli ainult

Eelarve arutamine algas Riigivolikogu suures komisjonis.

Uldaruandjaks O. Suursööt, kaasaruandjaks M. Martinson.

Moodustati 9 alamkomisjoni eelarve üksikute osade läbivaatamiseks. -- Alamkomisjonid asusid tööle.

Majandusminister L. Sepp andis eile suures komisjonis lähemaid seletusi.

Riigivolikogu suur 72-liikmeline komisjon, kuhu kuuluvad kõik Riigivolikogu liikmed peale Riigivolikogu esimehe ja Vabariigi Valitsuse liikmete, asus eile uue eelarve läbivaatamise töödele. Suure komisjoni moodustab majanduskomisjon täiendatud koosseisus.

Eelarve komisjoni esimesel üldkoosolekul, mida juhatas komisjoni esimees J. Põdra, valiti eile hommikul eelarve üldaruandjaks O. Suursööt ja kaasaruandjaks M. Martinson. Komisjoni abiesimeheks valiti täiendavalt E. Haabpiht.

Alul oli kavatsatud töö kiirendamise mõttes alamkomisjonide moodustamine ära jätta. Lähemal kaalumisel selgus siiski otstarbekohasem olevat alamkomisjonid üksikute eelarve osade läbivaatamiseks valida. Alamkomisjonid asusid kohe korraga tööle ja võiksid niiviisi hulga küsimusi kiiremini läbi arutada, mida siis ei oleks enam vaja suure komisjoni üldkoosolekul kõigis üksikasjades kaaluda.

Eelarve vastuvõtmiseks on Riigivolikogul aega 40 päeva, arvates eelarve ettepaneku esitamisest. Seega toimuks eelarve läbivaatamine ja vastuvõtmine Riigivolikogus 28. veebruariks.

Üheksa alamkomisjoni.

Eelarve üksikute osade läbivaatamiseks suur komisjon valis 9 alamkomisjoni, kes eile kohe kokku astusid, et valida alamkomisjonide juhatusi ja aruandjaid. Alamkomisjonid on keskmiselt 7–8-liikmelised, kusjuures peagu kõik Riigivolikogu liikmed alamkomisjonide tööst osa võtavad. Alamkomisjonides jaotati töö järgmiselt:

- 1) Tulude osa alamkomisjon: esimees E. Haabpiht, abiesim.: A. Saar, aruandja M. Martinson ja sekretär A. Tartu.
- 2) Vabariigi Presidendi, Riigikogu, Peaministri, Riigikantselei ja Riigikontrolli kulude osa alamkomisjon — esimees J. Murro, abies. H. Treial, aruandja K. Roomet, kaasaruandja J. Kõkk ja sekr. O. Lõvi.
- 3) Siseministeeriumi ja Kohtuministeeriumi kulude osa alamkomisjon — esimees J. Uuemaa, abies. N. Kaliste, aruandja J. Pe-

Eelarve arutamise tähtajad.

Riigivolikogu Juhatusel koostatud üldkoosolekul määrati tähtajad eelarve komisjonile, selle alamkomisjonidele ja ka Riigivolikogu koosolekule riigi 1940.–41. a. eelarve läbivaatamiseks.

Vastavalt määratud tähtaegadele alamkomisjonid peavad oma tööd eelarve juures lõpetama hiljemalt 30. jaanuariks. Suur eelarve komisjon peab algama eelarve läbivaatamist 31. jaanuaril kell 10 hommikul ja lõpetama tööd hiljemalt 13. veebruariks.

Riigivolikogu koosolek peab alustama riigieelarve läbivaatamisega 15. veebruaril hommikul kell 10 ning lõpetama selle hiljemalt 28. veebruariks.

rens, kaasaruandja V. Roslavlev, sekretär E. A. Lehtmet ja abisekretär A. Jõeäär.

4) Haridusministeeriumi kulude osa alamkomisjon — esimees E. Särgava, abies. A. Miljan, aruandja J. Tandri, kaasaruandja A. Mälg ja sekretär N. Ruus.

5) Sõjamineisteriumi ja Väliministeeriumi kulude osa vaatab läbi alamkomisjon, kuhu kuuluvad väli- ja riigikaitsekomisjonid liikmed. Alamkomisjoni esimeheks on A. Anderkopp, abiesimeheks L. Vahter, aruandjaks Sõjamineisteriumi osas R. Riives, kaasaruandjaks E. Konno; aruandjaks Väliministeeriumi osas J. Tõnisson, kaasaruandjaks O. Gustavson, sekretäriks A. Karineel ja abiiks V. Kadarik.

6) Teedeministeeriumi kulude osa alamkomisjon — esimees K. Pajon, abies. V. Veller, aruandja M. Rõigas, kaasaruandja J. Kaarli, sekretär A. Laur ja abi A. Rei.

7) Põllutöministeeriumi kulude osa alamkomisjon — esimees E. Arnover, aruandja T. Kint ja sekretär A. Tsänk.

8) Majandusministeeriumi kulud ja riigi võlad — alamkomisjoni esimees A. Jürima (Tartum.), abies. J. Piirimaa, aruandja E. Riisa ja sekretär M. Unt.

9) Sotsiaalministeeriumi kulude osa alamkomisjon — esimees K. Jürison, abies. M. Hansen, aruandja J. Nymän, kaasaruandja M. Sõrra ja sekretär L. Johanson.

Möödunud aastal vaadati eelarve läbi 8 alamkomisjonina. Nüüd peeti otstarbekohasemaks lalaldase tegevusega Haridusministeeriumi ja Sotsiaalministeeriumi kulude osa läbivaatamine teostada kahes alamkomisjonis.

ist vineeri. Selle väliskihit on kasest, sisemine aga lepast, nii et võile kastis ei teki mingisugust lisamist. Kastid mahutavad 25,4 kilo või pool tsentnerit võid. Piimaühingutele saadetakse valmis kastilauad, kuna kastide kokkuvõtmise toimub kohapeal. Praeguste hindade juures läheks meil tünnilvitsade ja tünnilauade eest välismaale aastas 600.000—700.000 kr. See summa jääb nüüd aga meie rahvamajanduse ringkäiku ning vineerikastide valmistamine annab tööd tööliste.

Rahuaegade saabudes tuleb jälle üle minna tavalliste võitlunidele, sest väliturg on nendega harjunud. Sõjajätku korras pole meile võid ostjad aga väga nõudlikud ja seepärast pole ka tekkinud raskusi uude pakendi pärast.

Majandusminister L. Sepp

esines pikema ülevaatega uue eelarve kohta eelarve komisjoni üldkoosolekul, mis eile kell 5 p. l. Riigivolikogu saalis kokku astus. Koosolekut juhatas komisjoni abiesimees O. Suursööt. Vabariigi Valitsuse liikmetest olid kohal peale majandusministri veel Peaminister prof. J. Uluots, Peaministri asetäitja siseminister A. Jürima, välisminister prof. A. Piip, põllutöminister A. Tupits, sõjamineister kindral N. Reek, teedeminister N. Viitak, sotsiaalminister O. Kask, kohtuminister A. Assor ja minister A. Oidermaa, edasi riigikontrollor K. Soonpää, õiguskantsler A. Palvadre, riigisekretär K. Terras ning kõrgemaid riigiametnikke.

Üle tunni aja kestnud kõnes majandusminister L. Sepp andis lähemaid selgitusi eelarve koostamise käigu ja summade põhjenduse kohta, vastavalt seletuskirjale. Seehulgas majandusminister näitas, et valitsusel on tulnud uue eelarve kulude ja tulude osa kaaluda põhjalikumalt kui kunagi varem. Praegune olustik sunnib tulust mõneski osas, näiteks tollide alal, senisest tagasihoidlikumalt arvestama. Samast olustikust tingituna tuleb aga teostada mitmesuguseid erakordseid ülesandeid. Selle katteks tuli kulutada võrreldes käesoleva aastaga, umbes 6 milj. krooni kärpida, kus see vähegi võimalik. Kärpimistega aga kaugemale minna ei saanud, kuna siis oleks mõnelgi alal karta olnud elu ja tegevuse halvamist ning mitmesuguseid raskusi. Meie püüdeks on aga, et meie majandusalad saaksid korralikult töötada ja et ei tekiks tagasilööke. Nii tuli erakordsete ülesannete täitmiseks leida lisakatte, kuna neid ülesandeid ei või praeguses olustikus edasi lükata. Eelarve ettepanekus on seda püütud teostada nõnda, et lisatulud

ei tõstaks elukallidust, ja et mitte puudutada olemasolevaid ressurse.

„Estonia“ saabub reedel Tallinna.

Reisaurik „Estonia“ väljub Stockholmist kolmapäeva lõunal kell 12 ja kui jääolud Soome lahes püsivad sama lahedad kui praegu, jõuab laev reede peale lõunal Tallinna. Laevale on sõidupiletid lunastanud juba 70 reisijat.

Tallinnas tehakse „Estonia“ mõned väiksemad parandused ja siis asub laev arvatavasti pidama regulaarset ühendust Tallinn–Stockholmi vahel.

Sonda metskonnas korraldatava teise karujahi oksjon 31. jaanuaril.

Teise karujahi korraldamiseks anti nüüd Põllutöministeeriumi poolt luba Virumaal Sonda metskonnas. 31. jaanuaril toimub Tallinnas, Põllutöministeeriumi metsamajanduse büroo karulaskmise loa väljaandmine enampakkumise teel.

Kuuldavasti on mitmed jahimeeste grupid huvitatud karu laskmiseks loa saamisest.

Valgamaa lumetuisku võimuses.

Hanged kolme meetri kõrgused.

Valgamaal möllas tugev lumetusk mitu päeva-bööd ning mattis suurtesse hangedesse kõik teed. Puka ümbruses on hanged juba kolme meetri kõrgused, ulatudes kohati majade katusteni. Teedel on liikumine raskendatud ka tühja reaga ning selle tagajärjel jäid seisma kõik metsaveod. Lumesaha abil on hoitud lahti Puka-Tõrva ja Valga-Tõrva maanteed, kuid tuisik oli nii tugev, et needki teed tuiskasid hangedesse ja omnibustel tuli teel istuda.

Kohtust.

Meeleheitest süütas teeäärse heinakuhja.

Emilie-Rosalie Jaani t. Piil, 32 a. vana, istus esmaspäeval Viljandi ringkonnakohtu süüpingis süütajana.

Kahealune tuli mullu sügisel, septembris, koos mehe ja 2-aastase lapsega Viljandimaale Narvast. Mees kavatses endale Viljandimaal otsida teenistust. Ta siirdus Karksi-Nuia ja jättis naise lapsega saatuse hoolde. Naine hulkus väikese lapsega ringi Viljandis ja mujal, kuni viimaks võeti kuskile talu karjaseks. Lapsel hakkas karjas olles külm, naine ise ka kannatas külma all, sellepärast ta põgenes karja juurest. Olles meeleheitlikus seisukorras, pistis ta tee ääres talunik Ado Eensalu heinakuhjale tule otsa tagamõttega, et pääseks vanglasse ja et laps paigutataks hooldekandesse. Pärast kuhja süütamist ilmus ta ise Viljandi kriminaalpolitseisse ja avaldas, et ta on toiminud kuriteo.

Ringkonnakohus, arvestanud süüdepehmeidavaid asjaolusi, leidis võimalikuks määrata Emilie Piilile üsna kerge karistus: ta mõisteti vangimajja ainult 2 nädalaks ja sedagi tingimisi 2-aastase katseajaga.

Viskas hanguga kõhtu.

Elukardetava vigastuse tekitamise pärast oli võetud vastutusele Hageri valla mees Aleksander Ambos. Süüdmus leidis aset möödunud sügisel rukkipeksmise talgutel Hageri vallas Sutlema külas asuvas Käoküla talus.

Pärast töö lõppu jäi saalkond talgulis taluõuele veel aega viitma ja kodusõlt maitsema. Keskkõõ paiku tekkis sõnelus mingi tühja asja pärast Aleksander Ambose ja kellegi teise talgulis vahel. Neid asus rahustama Karl Kungla. Seejuures löi ta käega kahel korral Ambost, kuid mitte tugevasti, pooleldi ainult tõugates.

Varsti selle järele Ambos võttis elumaja seina najalt oma hangu ning hakkas astuma õueväravast välja. Värava juures pööras ta aga ümber ning äkilise liigutusega viskas hanguga Karl Kungla suunas. Viimane ei teadnud eest ära hoida ning hang tabas teda. Üks hangu haru tungis temale kõhtu. Vigasaanu toimetati Tallinna haiglasse.

Järelevaatusel haiglas selgus, et hanguharu oli tunginud kõhukoopasse ning läbistanud peensoole kuest kohast, missugune vigastus tunnistati üllaskeste liiki kuuluvaks.

Aleksander Ambos tunnistas end süüdi raake elukardetava vigastuse tekitamises Karl Kungla ning kohus karistas teda üheaastase vangistusega tingimisi 3-aastase katseajaga.

Ärijuht tegi „puhast“.

Erhard-Johannes Maisto oli umbes aasta Jõelähtme vallas asuva Neeme kalameeste tarvitajate ühiseuse kaupluses ärijuhiks. Selle aja jooksul tekkis aga äritegevuses ligi 2000-kroonine puudujääk.

Juurdlusel E. Maisto end omastamises süüdi ei tunnistanud. Kuidas puudujääk võis tekkida, seda tema aga seletada ei oskavat. Igatahes raha ega ka kaupa ta kõrvaldanud ei olevat.

Kohtus tunnistas end aga süüdi. Ta mõisteti üheks aastaks vangimajja tingimisi.

Kakelusel löi tsel silma peast.

Esmaspäeval istus Viljandi ringkonnakohtu süüpingis August Pauli p. Kala, 83-aastane taluteenija, keda süüdistati kehavigastuse tekitamises, mille tagajärjeks oli ühe silma nägemisvõime kaotamine.

August Kala viibis koos teiste noormees-tega 2. juulil l. a. Tuhalaane vallas „Sipa“ talus. Noormehed olid kes rohkem, kes vähem viinastanud. Keegi lökkas teisel juukseid ja veedeti muidu aega. August Kala tahtis lõpuks lahkuda kellegi Peeter Aaviku jalgrattaga, milline oli asetatud õue seina äärde. Selle tagajärjel tekkis sõnavahetus ja tüli, mis lõppes sellega, et Kala virutas Peeter Aaviku puuhalguga hoobi pähe. Hoo- bil olid saatustlikud tagajärjed. Nimelt atrofias peavigastuse tagajärjel Aavikul vasema silma närv ja silm kaotas nägemisvõime täielikult.

Ringkonnakohus mõistis August Pauli p. Kala 2 aastaks vangimajja üheaastase katseajaga.

Uus kord hobuserautamise töökodade avamiseks.

Põllutöministri poolt antud määrusega pandi maksma hobuserautamise töökodade kohta uus kord. Selle kohaselt tuleb hobuserautamise- ja hobuseraudade valmistamise töökodade enne tegevuse algust registreerida selle jaoks konna või linna veterinaararsti juures, kelle piirkonnas asub töökoda. Hobuserautamistööd võib registreerida ainult siis, kui selle avajaks või juhatajaks on isik, kes vastab hobuserautamise korraldamise seaduses ettenähtud nõuetele ja kui töökoda varustatud seaduses ettenähtud tööjõududega ning tööriistadega.

Töökodade, mis on registreeritud veterinaar- talituses enne käesoleva määruse andmist, ei kuulu uuesti registreerimisele.

Uus määrus on avaldatud 23. jaanuaril ilmunud „Riigi Teatajas“ ja on seega jõus- tunud.

Suri Laluse ühispanga asjaajaja.

Lalusel leiti surnult Laluse Ühispanga asjaajaja Ernst Soom, 35 a. vana.

Või vineerist kastides välismaale.

Uudne pakkimisviis annab aastas 700.000 kr. valuuta kokkuhoidu.

Tünnide asemel läheb nüüd eesti või vä- lismaale vineerist kastides. See üleminek ise- neseest on tingitud sõjaajastest raskustest, kuid rahvamajanduse seisukohast tuleb muudatus melle vaid kasuks.

Varem osteti eksportvõi tünnide laud Sak- samalt ja Taanist, tünnilvitsad aga Hollandist, kus on laialdaselt arenenud sellekohaste paju- de kasvatamine. Sõjaajastel transpordiraskuste tõttu on nüüd tünnilvitsade saamine Hollandist takistatud. Samuti on tünnilvitsade hind tuge- vasti tõusnud, nagu näitavad tõusu ka tünni- laudade hinnad.

Selles olukorras pidas P. K. „Võiekspor- ti“ paremaks tarvitusele võtta vineerist kastid. A.-s. A. M. Lutheri vabrik valmistab selleks eri-

Autobuseühendused uuesti jaluleseadmisel.

Kõik lumesahad maanteed lumest puhtaks rookimas.

Maanteedel möödus ka eilne päev kõrgepingelises võitluses lumega. Kus tugev tuisik kohe polnud uuesti umbe aja- mas tehtud tööd, seal olid teede lahti- rookimisele saadetud kõik töökõlblikud lumesahad. Selle tulemusena algas eile mõnel pool tasapisi uuesti tegevus auto- busehinnidel.

Tallinn–Virtsu, Tallinn–Loksa ja Tal- linn–Märjamaa autobusehinnidel õnnestus eile ühedust jalule seada. Täna tehakse

ühendusega algust ka Tallinn — Keila- Joa vahel. Saaremaal on ühendusepida- mine raskustega seotud Kuressaare–Tor- gu vahel, kuna Kuressaare–Kihekkonna ja Kuressaare–Leisi vahel olukord on lahe- dam.

Mandriiliinidest on veel käiku seatud Pärnu–Ikla, Tartu–Viljandi. Tartu–Kal- laste–Pala, Jõhvi–Isaku, Rakvere–Võsu ja Rakvere–Avinurme liin kuni Venevereni.

Inglismaa sõjakulud.

Ühe päeva väljaminekuist jatkuks Eesti aastaeelarve katteks.

Suur-Britannia eelarve suureneb sõja tõttu tunduvalt. Juure lisades esialgsele eelarvele hiljutine lisaelarve, mis esitati parlamendile, tõuseb kulude kogusumma aasta kohta 1933 miljoni naelsterlingini.

Inglise ametiasutiste arvates ei ole praeguse kulusummaga veel öeldud lõplik sõna. Praegusaja sõda nõuab eriti suuri väljaminekuid ja seetõttu on kulude täpne ettearvamine võimatu. Ei ole midagi imestada, kui aasta lõpuks tõuseb kulude koguhulk 2.400 miljoni naelsterlingini. See teeks välja 200 miljonit naela kuus ehk umbes 7 miljonit naelsterlingit päevas.

Eesti rahas moodustab 7 miljonit naelsterlingit ümmarguselt 120 miljonit krooni. See summa kulub järelikult iga päev sõdival Inglismaal kuludeks. Võrdluseks tuleb meelde, et Eesti Vabariigi aastane riigieelarve koos kõigi lisaelarvetega ulatub tänava umbes 110 miljoni kroonini. Inglise sõjakulud ühe päeva kohta teevad pisut rohkem välja kui meie vabariigi terve aasta väljaminekud. Kui üheainsa päeva sõjakulud saaks kokku hoida ja Eestile üle kanda, ei tarvitses Eesti maksimaksjad aasta otsa ühtegi senti riigimaksudeks välja anda. Siit saame ettekujutuse, mis tänapäeva sõda tõeliselt maksmaks läheb.

Kuid selle suure kulude summaga ei ole veel saavutatud Inglismaa majanduslike võimaluste piiri. Ajakiri „The Economist“ toonitab, et riigi majanduslikku kandejõudu tuleb kindlaks määrata rahvamajandusliku sissetuleku põhjal.

Inglise rahvamajanduslik sissetulek ulatub praegu umbes 6.000 miljoni naelsterlingini aastas. Kui sõjamajanduse raamides kõik loovad jõud inimeste ja masinate näol saavad täielikult rakendatud, võib tõusta rahvuslik sissetulek 7.000 miljoni naelsterlingini aastas. „The Economist“ arvates võib sõjapidamiseks kulutada isegi üle poole rahvamajanduslikust sissetulekust.

Möödunud maailmasõja viimasel aastal hinnati inglise rahvamajanduslikku toodangut 5.500 miljoni naelsterlingile. Riigi väljaminekud sel aastal olid 2.700 miljonit naela, millest umbes 2.500 miljonit naela võib lugeda otseste sõjapidamise kuludeks. Teiste sõnadega, riigi väljaminekute summa moodustas 50 protsenti rahvuslike sissetulekute kogusummast. Tänapäevaks on aga rahvamajanduslik tulu tõusnud 20 protsenti, võrreldes 1918. aastaga. Kui sellest tõusust pool, s. t. 10 protsenti arvestada elanike elatustandardi tõusule, siis teise poole võib

Brüti uus sõjaminister Oliwer Stanley oma töölaua taga.

ohverdada sõjapidamise kuludeks. Endise 50 protsenti asemel võib nüüd järelikult 60 protsenti rahvuslikust sissetulekust arvestada riigi majandusliku kandejõu piiriks sõjapidamise puhul. See teeks välja Inglismaa kohta üle 4.200 miljoni naelsterlingi aastas või ümmarguselt 350 miljonit naela kuu kohta. Ühe päeva kohta see moodustaks ligi 12 miljonit naela.

Eesti rahas võiks Inglismaa iga päev kulutada sõja puhul ümmarguselt 200 miljonit krooni. Ühe tunni kohta teeb see välja ligi 9 miljonit krooni. Ühe tunni ja 20 minuti summadest jatkuks, et katta Tallinna linna omavalitsuse kõiki väljaminekuid terve aasta jooksul!

„The Economist“ kirjutab, et kui Inglismaa tahab sõda võita, siis ei saa ta kulutamise kokkuvõtteid olla. Kui vastane mobiliseerib kõik jõud ja võimalused, peab sedasama tegema Inglismaa. Eeltoodud võimaluste piirideni võivad tegelikud kulud järelikult tõusta.

Neid hiigelsummasid ei suuda loomulikult katta inglise maksimaksjad tavaliise maksustamise korras. Juba praegusest eelarvest, mis ulatub vaevalt 2000 miljoni naelsterlingini aastas, kaetakse riigi sissetulekuga ainult umbes 900 miljonit naela. Üle 1000 miljoni naelsterlingi tuleb riigil laenata. Tuleval aastal, kui kõrgendatud tulumaksu normid ja teised maksukõrgendused annavad täieliku tulemuse, võib tõusta riigi tulude summa 1.200 miljoni naelsterlingini. Kui aga samal ajal väljaminekute kogusumma võib ulatuda 4000 miljoni naelani, kas suudetakse siis puudujääv 2.800 miljoni naela katta ilma inflatsioonita?

„The Economist“ vastab sellele küsimusele jaatavalt. Finantseerimine on lõppude lõpuks teisejärguline küsimus. Otsustav on see, mida rahvas suudab toota ja välja panna.

oli nimelt haruldast arenenud kuulmismeel ja ka väga teravad silmad. Ta on kirglik kütt, aga kuna tal on vaid 30 ha suurune talu, pidi ta alati jahiretki sooritama võõral maal. Selle tagajärjel on ta metsas liikumisel muutunud üpris osavaks. Ja laskurina ta paljastat igas olukorras silma. Nii saanud ta kord ühesaainsa lahingus umbes paarsada vaenlast teise ilma ja vallutanud lõpuks veel tanki.

Ajakirjanikele näidati ka sõjasaaki, veoautosid, tanke, kahureid, hobuseid, laske-moona, tanke, mis ühtevõlli võivad liikuda vees ja kuival maal, pasunaid, punaseid lippe ja kihutuskirjandust. Saagiks oli langenud ka hulk sidetarbeid ja arstmeid. Huvitaval kombel olid paljud sidemetest pakid ja arstirohtude kastid alles avamata, kuigi sama väeosa oli võtnud juba korduvalt lahingutest osa. Leiti ka rohupudeleid, mis olid tühjad.

Vangi langenud venelastel olid olnud kaasas kenad kestad hambaharjade ja seepi jaoks, kuid need ise, s. o. hambahari ja seep — puudunud.

„Uusi Suomi“ kaastöölisele näidati ka vene vange, kes olid juba käinud saunas.

Vangid olid pärit Kagu-Venemaalt. Nad jutustasid, et nad on ristitud õigusklikud, kuid et komisсарid ei luba neld kanda riste kaelas, öeldes, et see on ebahaus komme. Paljud vangid on oma saatusega rahul ja lubavadki jääda elama Soome, kirjutab „Uusi Suomi“.

Sõjaaegsed soome lehti lehitsedes paistavad silma rohkearvulised surmakuulutused. Igas lehes avaldatakse ka langenute nimekirju.

Samuti ei puudu lehtedes ka üleskutsed rahvale muuretseda sõduritele sooje riideid, eriti kindaid ja sokke. Leidub ka rohkesti õpetusi, kuidas neld valmistada, et nad oleksid soojad ja vastupidavad. Üldse palutakse rahvast esmaajoonesse mõelda sõjaväele — „meie poisile“ ja annetada neld oma tagavaradest kõik, millela tagalas saab läbi. Avaldatud aruannetest ilmneb, et rahvas täidab valitseva soovi ja et nli vaesed kui ka rikkad toovad üle maa kokku igasuguseid tarbeasju.

Leidub ka palju neld, kes annavad haavatutele heaks oma verd, lastes muidugi enne teha vastavad vereproovid.

Mis puutub soome lehtede kuulutuste osasse, siis kohtab seal nüüd sageli kuulutusi, milles kutsutakse omaseid teatama oma aadressil. Samuti pöörduvad ka ettevõtted oma evakueeritud ametnike poole ajalehtede kaudu. Ühes viimases Eestisse sattunud „Uusi Suomi“ numbris leidub kuulutus: „Tantsijatar Leena Rintala. Telegraafi oma aadress Niinisalo jaama ja tule kohe siia. Isa.“

Pole kahtlust, et küsimuses on noor tantsijatar, kes paar aastat tagasi esines Tallinnas idamaiste tantsude ettekandega, äratades väga suurt tähelepanu.

Sünnipäevi:

F. Puksoo 50-a.

24. jaanuaril pühitseb 50-dat sünnipäeva Tartu Ülikooli raamatukogu juhataja Friedrich Puksoo. Juubilar sündis 1870. a. Võrumaal Meeksis talupidaja pojana. Lõpetanud Tartus gümnaasiumi 1909. a., jätkas ta õpinguid Tartu Ülikoolis klassilise filoloogia alal, lõpetades ülikooli 1914. a. Töötas selle järele õpetajana Venemaal. 1918. a. saabus tagasi kodumaale, töötades aasta õpetajana Treffneri gümnaasiumis. 1919. a. kutsuti ta Tartu Ülikooli raamatukogu juhatajaks. 1927. aastast on ta ühtlasi õppejõuks ülikoolis raamatukogunduse ja bibliograafia alal.

Enam kui 20 aastat juhtinud Tartu Ülikooli raamatukogu tegevust, on viimane kuunenud mitte ükski tunnustatumaks Tartu Ülikooli töös, vaid ka kogu Balti riikides.

Oma otseste töö kõrval on juubilar olnud lektoriks meie raamatukoguhoidjate kursustel ja mujal. Tema sulest on ilmunud terve rida erialalisi kirjutisi ja uurimusi nii eriajakirjades kui ka ajalehtedes.

Vohnja vallavanem K. Elhi 50-aastane.

25. jaanuaril saab 50 aastat vanaks Vohnja uus vallavanem Karl Elhi. Samal päeval toimub ka vallavalitsuse asjaajamise ülevõtte vanalt vallavalitsuselt uuele. K. Elhi sündis 1890. a. Vohnja vallas. Vabadussõjast võitis osa 5. polgu muusikakomandod. Praegu peab Vohnjas „Sepavälja“ talu, mille on püsiva tööga viinud esimeste hulka ümbruskonnas. On võtnud osa kohapealsete majanduslike organisatsioonide tegevusest ja omavalitsuse ametis alates 1936. a. Vohnja vallakohtu esimehena.

Mogri Märt mõisteti Pukas süüdi.

Pukas toimus algkooli õppenõukogu poolt kirjanuslik kohus A. Kitzbergi dr. „Kauka Jumala“ peategelase Mogri Märdi üle. Kohtu eesistujaks oli E. Lind, liikmeteks A. Nurme ja L. Jaanimägi. Süüdistajana esines A. Kästna ning kaitsjana K. Kalep. Peale nende olid vannutatud mehed. Tunnistajana kuulati üle draama tegelaskond, kes tõendasid Mogri Märdi jõhkrust ja rahahunnust. Pikemate kõnedega esinesid süüdistaja ja kaitsja. Kohus leidis Mogri Märdi süüdi olevat ettepanud süüdistuspunktide järele.

Kuigi selline valmisteid üritusi pakkuv õhtu oli Pukas üle mitme aasta, ei olnud rahval selle vastu huvi ja rahvast oli vähe. Rahvamaja saal oli nii külm, et inimesed istusid üleriietes saalis.

Mesilased ei karda külma.

Mõnede mesinikkude poolt on avaldatud kartust, et hiljutised külmad liiga tegid mesilasperedele, kes talveks tarudega välja jätetud. Mesilasala asjatundjad arvavad aga, et seekordne erakordne külm mesilasperesid ei suutnud hävitada, kuna mesilased kannatavad välja veel kangemat külma kui see oli meil. Küll võib juhtuda, et neld mesilais, kus meekärjed enamalt jaolt välja võeti ja hiljem ka vähe suhkru tagasi anti, nalg neile liiga võib teha, kuna külma tõttu mesilased tarudes vähe liiguvad.

Enam kardetak kui külm, on mesilasperedele järsk temperatuuride langus. Soojema ilma puhul on mesilaspere veldi laiemal ja järsu temperatuuri languse puhul ei suuda nad endid talvise uimases olekus nii kiiresti koondata, kui see sooja sülitamiseks vajalik. Seekordse pakase puhul esines ka paar järsku temperatuuri kõikumist.

Valgete eluiga pikem kui naerritel.

R. Stiegler on korraldanud uurimusi neegrite vanuse ja nende termistliku tegevuse kohta Uganda, Kesk-Aafrikas. Kuna pärismaalaste inimesed puuduvad kirjafüüsi andmed nende füüsi kohta, tuli uurimusi korraldada neegrite enda mälu põhjendavalt. Tähtsaimaks abivahendiks osutusid teatavate täpsete teadaolevate ajalooliste hindamused, mis langetid uuritava füüsi teatavasse eluiga. Stiegler oletas neegrid nende enesete poolt ülesantud vanuse järgitusest ritta ja kihtides nad kõik teatava lüheni järgi läbi. Uurimus selgitas, et neegrite eluiga on tüüpiliselt lühem valgete omast. Viimaseid tekkimist alustati 40 aastaga. Vanemas eas ilmneb neegritel füüsi verevoolu ja hingamise, kuid nende hääle tegevus on hoopis parem teatavate omast.

Käik Soome rindel.

ROOTSI VABATAHTLIKUD SAABUSID SOOME.

Kindral Ignatius tervitab noori sõjamehi.

Soome ajakirjanik, kes koos teiste lehemestega külastas Soome põhjarannet, jutustab oma muljetest „Uusi Suomi“ mõndagi huvitava. Kõigepealt märgib ta, et Soome sõdurite eest hoolitsetakse hästi, et neli on olemas soojad hoided ja külluses toitu. Ja et nende tuju on parim. Et meesest võitluste vaheajal ei hakaks igav, korraldatakse neld lõbusaid ettekandeid. Hiljuti külastas Petsamo rinnet rindeteater, esitades muusikapalu, katkendeid näidenditest ja huumoriküllaseid vahelugemisi.

„Kaks autot kihutab kärede pakases, mõlemas istuvad lehemehed,“ jutustab Soome ajakirjanik. „Aeg-ajalt tuleb peatuda ja joosta natuke maad auto järel, sest külm on armuta ja mingisugused abinõud ei aita tema vastu.“

Mõlemal pool teed märkab võitluse jälgi.

Metsas leiduvat veel venelaste rühmi, kes pakase sunni ilmuvat tee kärke ja andvat end vangi. Maastik näib kuldagi ohtlikuna, kuid kartusestunne hajub kohe, kui jõuame sinna, kus soome mehed selsavad valvel.

Kohalik komandant võtab ajakirjanikud sõbralikult vastu ja käib kohe kohvikatla tulle panna. Ja siis juuakse kohvi kann kannu järele. See on vajalik, et õnnel uni ei kipuks

kallale. Komandant septsib nimelt küllalistele üist eeskava.

— Peame hetke pärast venelasi äratama minema, — ütles ta.

Kuid sel ööl ei tulnud venelaste äratamisest midagi, sest üks vene laagritest oli teadmatult põhjusel süttinud põlema ja venelased kogunesid end tule ümber soojendama. Soome kuulid pildurid hiliselt kisa ja kära ajal umbes paarisaja meetri lähedusesse ja läkitasid venelastele kuulidega poolteist tundi tervist.

Laagris viibivale „Uusi Suomi“ toimetajale jutustasid sõdurid oma elamustest ja mitmesugustest igapäevastest seikadest. Viha oli tekitanud soome sõduritele vene

tank, mis oli üllatanud välikõõki ja viinud kaasa suure kalla,

milles parajasti keenud supp. Hiljem saadud katel siiski tagasi, sest soomlased olid nähtavasti üllatanud venelasi omakorda, kui need parajasti asusid sööma. Ent vaevalt neld too puder maitseks, sest venelased olid keetnud endale putru kusagilt soome kauplusest leitud kaerahelvestest.

Ajakirjanikele tutvustati ka kapralit, kes oli kuulust selle poolest, et ta luurekäikudel avastas vaenlasi alati enne, kui nemad teda. Mehel

Dünamiidipadrin purustas mehel käe.

Raske õnnetus Narva kosel jääsulu purustamisel.

Enneagsest lõhkenud dünamiidipadrin rebis otsast parema käe Narva kalevivabriku kosevalvuril Jefim Shuvalovil, 54 a. vana, kes oli läinud kosepealsele jõeharule jääummistust purustama. Plahvatus tagajärjel J. Shuvalov kaotas ka nägemise. Vigasaanu toimetati ravimisele kalevivabriku haiglasse, kus arstlikul ülevaatusel selgus, et tegemist on eluohustavate vigastustega.

J. Shuvalov teenib kalevivabrikus suvel püksiriiaeva kaptenina, kuna talvekuudel temal lasuvad minööri ülesanded.

Õnnetus leidis aset linavabriku pargi ja Kõrgesaare vahelisel jõeharul, kuhu

oli tekkinud suurem jääummistus.

Veepuudus, mis selle tagajärjel tekkis, ähvardas juba nii kalevi- kui ka linavabriku jätta seisma. J. Shuvalov koos kümnik Fersheili ja vabriku paadimehe Jershoviga sõitis mööda jõeharu üles ummistuse juurde ning nähes, et siin tavaliste vahenditega pole enam midagi ära teha,

asus murdu purustama selleks valmistatud dünamiidipadriniga.

Paat jäeti seisma ummistusest kümnekond meetrit eemale ja sinna jäid Shuvalov ning Jershov, kuna kümnik Fershel läks eemale kaldajäälle purustamise tulemusi jälgima.

Õnnetus tabas minööri juba esimese padrundi heitmisel. Ta oli pannud süütenööri põlema, kuid selle asemel, et padrunit kohe minema visata, ta oli hetkeks viivitanud, tahes nähtavasti veenduda, kas nööri ikka tõesti võttis tuld. Samal silmapilgul

kostis tugev plahvatus ja nii Shuvalov kui ka paadimees Jershov paisati paati pikali.

Padrun oli lõhkenud parajasti sel silmapilgul, kui käsi oli hoovõtmiseks tõusnud silmade kõrgusele. Lõhkemisel lõmastus Shuvalovil parem käsi ning samuti said vigastada otsmik ja kulumud. Jershov pääses imekombel täiesti vigastusteta.

Valust hülunud, tahtis Shuvalov hüpata koske, kuid paadimees ja kohale jooksnud kümnik suutsid ta kinni hoida ja toimetasi mehe, kes oli kaotanud juba rohkesti verd, kalevivabriku haiglasse.

Õnnetusosalise elu päästmiseks

võeti haiglas ette kiire operatsioon ja amputeeriti parem käsi.

Kas ta kaotab jäädavalt ka nägemise, on praegu veel küsitav. Arstide arvates on võimalik, et ta nägemise siiski vähemalt osaliselt saab tagasi.

J. Shuvalov on abielus ja on seisnud kalevivabriku teenistuses juba pikemat aega. Ta elab kalevivabrikus kasarm 21—26.

Suur autobusejaam Tallinna.

Läheb maksma 1 milj. krooni. — Summade saamiseks lähikäigumaks jõuvankrite liiniveo-ettevõtetele.

Vabariigi Valitsus otsustas Riigikogule esitada ajutise lähikäigumaksu seaduse muutmise seaduse eelnõu, mille järgi ärimaksustamisele mittekuuluvaist ettevõttest võetakse lähikäigumaksu ka ärilisel alusel peetavatelt jõuvankrite liiniveo-ettevõtetele, kaasa arvatud riigi ja omavalitsuste vastavad ettevõtted.

Sellest uuest maksust laekunud summasid on mõeldud kulutada autobusejaamade ehitamiseks, sest nende jaamade järele on vajadus suur. Senini on autobusejaamu ehitatud juhuveolubadest laekunud summade arvel. Neid

summasid laekub aga ainult umbes 80.000 kr. Käesoleval aastal väheneb see summa umbes 40 prots. võrra.

Lähema 5 aasta jooksul kulub hädatarvilike autobusejaamade ehitamiseks 900.000 krooni. Peale selle läheb veel Tallinna autobusejaama ehitamiseks ainnuüksi 800.000—1.000.000 krooni.

Lähikäigumaksust jõuvankrite liiniveoettevõtetele, arvesse võttes ettenähtavat tagasiminekut liinipidamise tegevuses, võiks loota teedekapitalile laekuvaid tulusid umbes 90.000 kr.

Kareda vallavalitsus kinnitati.

Siseministri poolt on kinnitatud Kareda vallavanemaks Richard Valdmaa, abideks J. Haabijärvi ja Joh. Aare. Neist on äsja kinnitatud vallavanem varem omal kohal, kuna abid on uuteks meesteks Kareda vallavalitsuses.

Lehtse ja Ambla said abivallavanemad.

Kuna Lehtse ja Ambla valdades vaatamata kahekordsele valimisele ebaõnnestusid ühe vallavanemaabi vallimised, siis tulid need määramisele Järva maavanema poolt, ning kinnitati Siseministri poolt alljärgnevat kohtadele: Lehtse vallavanema abiks senine abi August Veiderpass, ja Ambla vallavanema abiks senine vallavanem A. Perendi.

Selgitati teenistusvanusetasu küsimusi Järvamaal.

Siseministeeriumi vastava järelepärimise peale kogus Järva maavalitsus andmeid teenistusvanuse tasu suuruse ja maksmise vajaduse kohta valdades. Saadud andmeid selgus, et teenistusvanuse tasu makstakse peagu enamuses Järvamaa valdades, milleks aastas on kulutatud 12.532 krooni. Üldiselt ollakse aga valdades teenistusvanusetasu maksmise poolt, kuna see ei osutu ülejõukäivaks. Teenistusvanusetasu maksmine tulevikus korraldatakse Järva maavalitsuse poolt vastava teenistusvanusetasu maksmise fondi kaudu, et saavutada sel alal täielist ühtlust.

Turustatakse säilitatud õunu.

Möödunud aastal kuulutati teatavasti Põllutöökoja poolt välja õuntootjate vaheline säilitamisvõistlus. Võistlusest osavõtjale makstakse vastavat preemiat, kes turustavad oma mulluse saagi käesoleva aasta talve- ja kevadkuudel. Säilituspreemiat soovivate aiapidajate juures on teostatud õunte kontrolli aianduskonsulendi poolt. Järvamaal on siiani 12 aiapidaja poolt säilitatud 8476 kg. õunu. Sortidest on suurem enamus õunu Liivi sihula ja Tartu roosõunad. Õunte säilitamise eeskirjade kohaselt peavad tootjad oma õunu müüma Põllutöökoja poolt soovitatud ja Põllutööministri poolt kinnitatud firmadele, mille vastutuskohad on Paides ja Türi kohalike ühistegeeliste kaupluste juures.

Kärus õpitakse toiduvalmistamist.

Käru naisseltsi korraldusel algasid eile Säru külmatoidu ja toidukaunistamise kursused. Kursusi juhatab kodumajanduskonsulent A. Nõges ja need kesvatad kuni 27. jaanuarini.

Tulemas käsipalliturniir.

„Järvapoegadel“ on kavatsus korraldada lähemal ajal käsipallis turniiri linnameistri nimel. Võistlused toimuksid võrkpallis meeste ja naiste ning korvpallis meeste, kusjuures võisteldakse kahe miinuse süsteemis. Nagu kuuldu, töötab võistlustest osavõtt kujuneda elavaks, kuna peale koolide ja „Järvapoegade“ meeskondade on veel loota teiste meeskondade osavõttu. Osavõtjaid meeskondi palutakse registreerida hiljemalt 28. jaan. „Järvapoegade“ sekretäri A. Tire juures. Mänguõhtud toimuksid tulevikus igal teisipäeval algusega kell 6.30 õhtul.

Kalitsa noorte aastapäeva-pidu.

Kalitsa Maanoorteringi korraldusel toimub Kalitsas laupäeval, 27. jaanuaril maanoorteringi aastapäeva puhul pidu, mille avab ringivanem, Koeru konvendi esimees A. Aas. Edasi on kõne väliskülaselt, deklamatsioon ringi liikmetelt, tervitused ja ringi näitetrupi poolt kantakse ette A. Trilljärve näitemäng „Kangekaelne onu“. — Lõpuks järgneb traditsiooniline jalakeerutus jazz-orkestri saatel.

Olgu tähendatud, et Kalitsa Maanoortering, kuuludes Koeru konvendi piirkonda, on seal üks agaramatest. Ringi juhivad: esimehena Theodor Evartson, abiesimehena Joh. Merila, sekretärina Erna Rosenbusch, kassapidajana Alma Krull ja abikassapid. Valter Agu. Ringivanemaks on Aleksander Aas.

külma tõttu eelmisel laupäeval edasi lükatil. Õhtul kantakse ette kooli muusikaõpetaja Jüri Viinamäe teine algupärane näidend „Ära tõtta süüdistusega“, mis käsitleb õpilaste laustal väga tõstis ja tegelikult elus tihti esinevat teemat — kiirustamist kaasinimeste vastu süüdistamisega enne igakülgset veendumist selles. Tükk on psühholoogiliselt hästi läbimõeldud ja suudab oma sisult pakkuda küllalt vaatamisväärsust nii noortele kui ka vanadele. Näidend on kirjutatud 4 pildis, lauludega.

Kuna J. Viinamäe eelmise näidendi „Taas-leitud kodumaa“ leidis täie saali poolt küllalt hindaavat tunnustust, on loota samast huvi ja rohkem osavõttu ka laupäevaõhtusele etendusele. Peoõhtu algab kell 18.30

Lõpp loomade piinamisele.

Loomakaitse kohta kehtima pandud määruste kohaselt on keelatud jätta väljaspool hooned asuvalle peatuskohtadele sõidu- ja veoloomi ilma katteta üle 10°C järele külma juures, millise määrase vastu eksijaid võetakse vastutusele Kriminaalseadustiku põhjal.

Kuid sellele vaatamata jäetakse praegusel pakasel ajal hobuseid seisma tundideviisi ilma kateteta ja toiduta. On juba korduvalt juhtumeid ette tulnud, kus leitakse poolkülmanud hobuseid ootamas, kuna hobuseomanik kõrtsis viibides on oma väljas ootava hobuse sootuks unustanud, saades seega hakkama loomapiinamisega. Kas siis tõesti ei taheta ükskord sellest aru saada, et ka loom tunneb küma ja nälga? Paide loomakaitse selts hoiatab hobuseomanikke nii-uguse hoolimatuse eest. Praegusel pakasel ajal ei tohi jätta hobuseid pikemaks ajaks seisma ilma kateteta ja toiduta. Ei ole küllalt, kui hobusele on viisatud mõni kotiräbal peale. Looma katteriie peab olema kindel külma vastu ja ulatuma rangidest sabani ja külgedelt õlalihkmete horisontaalini.

Et vältida niisugust hoolimatust loomade vastu, on loomakaitse selts võtnud kõva kontrolli alla kõik veskite, meierei- ja sissesõidu hoovid ning restorani esised.

Ühtlasi palub loomakaitse selts kõiki kodanikke, kes näevad, et pakase ajal on jätetud hobuseid pikemaks ajaks ootama ükskõik kuhu, teatada sellest otsekohe politseile, kes siis hobuseomaniku võtab vastutusele loomapiinamise pärast. Teatada võib ka Paide Loomakaitse Seltsi juhatusliikmeile — hr. M. Ulkile, J. Tootsile, J. Eilartile või teistele.

Kaminaga kodu Pala noortele.

Hiljuti Palu Maanoorteringi aasta üldkoosolekul kinnitati möödunud aasta aruanded ja võeti vastu tegevuskava. Suurema ettevõtte on ringil teoksil oma ruumide — klubi soetamine, milline töötab tulla kõigiti mugav ja koguni kaminaga, mis võimaldab huvitavate kaminahõõte korraldamist. Ka orkestri soetamine on päevakorral.

Uus juhatus valiti koosseisus: esimees Ilmar Järve, abiesimees — Voldemar Salk, sekretär — Lidia Must, abisekretär Ella Kuusk, kassapidaja Edgar Maadla. Ringivanemaks on pr. Harta Vaar.

Üldkoosoleku kavas oli veel noorte referaate, muu hulgas ühe noore reisimuljeid Rootsis.

Palu Maanoortering, mis kuulub Paide konvendi, asutati alles 1939. a. veebruaris. Ringil on 40-liikme ümber ja on võitnud laialdase poolehoidu ümbruskonnas.

Märgiti suguhobuseid.

Esmaspäeval toimus suguhobuste märkimine Paides ja Järva-Jaanis. Paides oli märkimisele toodud 20 hobust, kellest märgiti 5 Tori tõugu sugumära. Järva-Jaanis märkimisele toodud 15 hobusest märgiti 2 Tori ja 1 Ardenni takku ja 2 Ardenni tõugu mära.

Piimaga meiereisse, veega tagasi.

Tartumaa lõunaosas on veepuudus talumajapidamistes pidevalt süvenemas. Kuid ka linnades on paljud kaevud tühjad. Mõnel pool sulatatakse loomadele lund, kuid see on üsna tülikas toiming. Tihti võib näha piimavedajaid, kes lähevad piimaga piimatallustesse, kuid tagasi tulevad veega. Piimatallustesse ümbruses — linnades või muudes keskustes — leidub siiski kaevu, kus vett jätkub. Mõnel pool praktiseeritakse sellist piimanõudega veevedamist juba möödunud sügisest saadik, kuna kohati lõppes vesi juba möödunud suvel.

Töörühma vanem jäi rongi alla.

Sai silmapilkselt surma Pedja-Jõgeva vahel.

Õi vastu eelmispäeva k. 12 paiku jäi Pedja ja Jõgeva jaamade vahel rongi nr. 1 alla ja sai silmapilkselt surma raudteel 411. piirkonna remondi töörühma vanem Peeter Jüri p. Mändvee, 43 a. vana. Mändvee oli õhtul nähtud Jõgeval, kus ta oli võtnud napsi. Hiljem hakkas ta mööda raudteed koju minema. Võimalik, et ta kukkus maha ja jäi magama või järele ei pannud ta rongi läheneda tähele. Kadunu elas Pedja-Jõgeva vahel 378. kilomeetrit raudteemajas.

Jää sulges Taani väinad.

Väljapääs Balti merest suurematele laevadele katkenud.

Saksa laevad miinilootsidega lahkusid eelmispäeval oma asukohtadelt miiniväljades lähikäiguteede juures Taani väinades — nagu teatati teisipäeval ühele Tallinna laevakontorile. Seega on läbisõit miiniväljade vahele jäetud laevateedel Taani väinades katkenud. Kieli kanal on külmunud kinni ja sealt ei pääse laevad samuti läbi. Erapooletu laevatee Rootsi rannas on küll vaba, kuid siit pääsevad läbi ainult väiksemad laevad või suured laevad osaliselt laadungiga. Nii on väljapääs Balti merest Põhjamerle esialgu suurematele laevadele katkestatud.

Kestev külm on tekitanud Taani väinades ja Saksa põhjarannikuil erakordsed jääolud, milliseid pole nähtud aastakümneid. Madalates rannalahtedes tekkinud jää triivib mööda ja tuulte mõjul merele ja teeb lootsilaevadel võimatuks kohalpsimise. Raske on olukord ka sadamates,

kuna taanlastel ja sakslastel puuduvad tugevamad jäälõhkujad.

Suures- ja Väikeses-Beltis katkes laevasõit jää tõttu täielikult. Öresundi liini laevade kompani katkestas laevahenduse Taani ja Rootsi vahel, kuna liinilaevad ei pääse enam Taani sadamatesse sisse. Samuti lõpetasid tegevuse ferry-laevad (parve-laevad), mis veavad raudteeronge täies koosseisus üle Suure-Belti.

Üksikud suuremad kaubalaevad on kasutanud laadungi Põhjamerest Balti merre toimetamisel või vastupidi raudtee abi. Nimelt laaditakse osa kaupa mõnes Rootsi läänepoolses sadamas maha, laev sõidab pooltühjalt mööda Rootsi rannavett Balti merre sisse ja võtab siis mõnes Fals-terboist ida pool asuvas sadamas raudteel kohale toodud kauba uuesti peale. Nii-ugune transport mitmekordse ümberlaadimisega on aga äärmiselt kulukas ja aeganõudev.

Säreverele uus vallamaja.

Vallamajas on ette nähtud ruumid ka Türi põllumeeste konvendile.

Kuna praegune Särevere vallamaja ei suuda täita enam vajalisi nõudeid, siis vallal on kavatsus ehitada uus ajakohane vallamaja. Selleks on astutud samme vastavate eeltööde näol. Uue vallamaja jaoks on reserveeritud Türi linna vastav ehituskruunt ja neil päevil valmis maaomavalitsuse ehitustalituse juhataja arhitekt K. Burmannil vallamaja eelprojekt.

Projekti kohaselt tuleb uus püstitamisele tulev vallamaja kahekordne kiviehitus. Otsustades eelprojekti järele, tuleks uus maja kõigiti ajakohane ja otstarbekas oma ruumide jaotuse

selt. Hoones on ette nähtud keskküte, milline asub keldrikorral. Esimesele korrale tuleks avar kantsleiruum ning selle kõrvale kabinetid vallavanemale ja sekretärile-pere-konnaseisumetnikule. Ametruumidest asuks alumiisil korral veel vajalik ruum Türi põllumeeste konvendile. Teisele korrale tuleb avar koosolekutsaal. Peale ametruumide leidub uues majas veel 7 korterit vallameetnikule.

Projekti järele läheb kogu ehitus maksma 64.090 krooni. Praegu on projekt läbiivaatamisel Järva maavalitsuses.

Kust aga saabus see meile? Teilt, teie õpetameetodeist, teie õpetajailt, teie professoreilt. Meie lapsed austavad oma vanemaid, oma perekonda, üldse vanemaid inimesi, oma keelt. Meie lapsed kummarduvad oma usu jumalikuksse, oma keele, oma kultuuri, oma kirjanuse täiuslikkuse ees, ent samuti nad usuvad, et „veel pole kadunud Poola“. Senikaua kui teie ei hakanud venestama meie kooli, teda üle ujutama üliõpilastega Vene kubermangude seminaristidest ning burssakidest õpetajatega, kes eelistasid jumala teenimisele mammona teenimist, — senikaua kõrgis meie koolides lapsed õppisid ja koolid süvendasid neis neid tundeid ja traditsioone, mis kujundavad tugeva rahvuse.“

See on konkreetne ajalooline tagapõhi, milles toimub „Noore metsa“ pingeline sündmustik. Olgu veel lisatud, et 1905. a. gümnaasiumide mäss oli just see tegur, mis sundis tsaarivalitsust järele andma poolakeelsete erakeskkoolide asutamiseks.

„Ära tõtta süüdistusega“.

Laulija Jüri Viinamäe teise näidendi esietendus Tapal.

Laupäeval, 27. skp. toimub Tapa gümnaasiumi saalis reaalkooli 2. klassi peoõhtu, mis

„Noor mets.“

Eesti Draamateatri võõrusetendusel.

Paides, reedel, 26. jaan. etendusele tuleb Jan Adolf Hertzi „Noor mets“, näitab realistliku kujukusega poola rahvuslik-revolutsioonilise intelligentsi vabaduse liikumise ühte faasi. Näidendi tegevus sünnib 1905. a. taustal, millal isevalitsuslikule Venemaale kuuluv poola-osas tõusis gümnaasiumide mäss. Need vastuhakulained aga põlvevad juba Poola kolmandast jagamisest (1794), löid avalikkudeks võitlusteks suurtes mässudes (nagu 1830 ja 1863), kuid pidid alistuma ning vastu võtma ränga ümberrahvastamise surve, mis igasugu avaliku teingu juures keelas isegi poola keele kõnelemise. Ent poola intelligentsi iga uus põlv sirgus kui noor mets ja algas võitlus oma rahunenud isade ning jõuga pealesurutud ülekohtu vastu.

Mil määral võõra võimu ning ideede sisse-implantamine oli suunatud selle rahva vaimu-ellu, selleks annavad iseloomustava näite 1905. a. Vene peaministri Witte mälestused, kus poola delegaat Dmowski lausub sellele veendunud monarhistile: „Meie koolid on kõik nakatatud poliitilisest ja sotsiaalistlikust propaganda vene nihilismi kastmes.

